

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

Szerkeszti a püspöki hivatal

A szerkesztésért felelős FUTÓ ANDRÁS

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

DEBRECEN, KÁLVIN-TÉR 17. SZ.

Megjelenik minden hó 15-én. — Előfizetési ár 1 évre 6 pengő.

Postafakarékpenztári csekkszám: 43,916.

Makláró Károly püspök megnyitó beszéde a mátészalkai vallásos ünnepélyen

1938 május 22-én.

Valami okszerűséget vélek látni abban, hogy a „Református Élet” a maga tavaszi konferenciáját éppen most, május havában rendezte meg Mátészalkán.

A május a virágbaboruló, kacagásba esendülő, diadalmas élet hónapja, amely az év összes hónapjai között a legközelebbre tud jönni a szívünkhöz, mert színnel, fényvel, napsugárral, bimbó-pattanással, nyíló virágözönnel hirdeti, hogy a mi életünknek is virágzónak, örvendezőnek, ígért-termőnek kell lennie, hiszen az élet éppen azért élet, hogy éljen.

A mi Urunk Jézus Krisztus is ilyennek kívánja az életünket. Nem az elmúlásba temelkedő, hervatag élet a lelke ideálja, hanem a virágzó, újuló, merném mondani, a tavaszi, a májusi élet, amely telve van ígérettel, örvendező reménységgel.

Ilyen duzzadó életnek kell lenni a hitünknek, a szeretetünknek, az egész vallásosságunknak is. Hiszen a mi Istenünk is az élő Isten, akinek a termelő és megtartó élete lüktet és jakad mibennünk.

Élőnek kell lenni a lelkünknek is, hogy ne lapogatózzék, mint a jehérbolos vak a jó és rossz között, hanem állapodjék meg a jóban, mert a lélek igazi otlhona a jóság. Ne botorkáljon létován a fény és a sötétség között, hanem éljen a fényben, mert a lélek életeleme a fény. Az igazi lélek állandóan az Isten kegyelmének tavaszi napsugarában fürdik, szerelmének fénylő melegében sütkérez.

Aki Istennek ezt a melegét meg nem érzi magára áradni, az ne panaszkodjék és ne zúgólódjék. Lássá be, hogy nem jól választotta meg a helyét, hogy árnyékban áll. Lépjen há! tovább. Álljon bele az örök kegyelem sugárözönébe, a fénybe, a melegbe, a szeretelbe. És ha bele állott, akkor meg fogja érezni az élet lüktető tavaszi melegét, mert az életet meg nem érezni nem lehet!

Az élő Isten pedig él, dolgozik, intézkedik, rendelkezik abban, aki élni akar, aki élni vágy, hiszen ő azért élő Isten. Hallatszik a szava, amint lill, amint utasít. Érzik a keze melege, amint megfog és magához emel. Érezzük, ahogy vezet, ahogy kísér és nemcsak a bölesöknél, hanem a koporsók felett is virágokat nyit ki.

A Református Élet is, nevében írt programjának megfelelően ezt az életet munkálja. Az igazi élet útjára akarja vezetni azokat, akik az életet nem a tavaszban, hanem a hervadásban keresik, akik a lelkükből virágokat szeretnének jakasztani, de ezeket a virágtöveket nem az isteni élet lenyésző talajába, hanem olesó szórakozások, felületes olvasmányok soráiba ültetik el, akik művirágok halott töveit dugják cserépbe és azt várják, hogy a halott virágtövek élő virágot hajtsanak.

Szeretettel köszöntöm egyházkerületünk területén a Református Élet kiváló és országos híró munkás táborát és ezek élén a mi nagy és mélló büszkeségünket, Istenben való boldog díesekedésünket, föltiszteletű és nagyméllóságú Dr. Ravasz László püspök urat és hálás szeretettel köszöntve az egész ünnepi közönséget, a Református Élet mai ünnepi gyűlését megnyitom.

A tanítóképzés új rendje a református egyházban.

Hozsánna kiáltások között, görögtűz mellett vonul be iskolai életünkbe a tanítóképzés új rendje s azok, akik dicsőhimnuszokat zengenek felé, aligha tették a szigorú és logikus ítélet műtőasztalára ezt a reformot s vették bonckés alá annak hatását és következményeit. Sajnálom, hogy nem állhatok oda az örvendezők táborába, mert az egész reformot annak a negyedszázadnak a szemszögéből nézem, amelyet a tanítóképzés szolgálatában az egyház érdekeinek szigorú szemelött tartásával töltöttem. E hosszú idő alatt szerzett tapasztalatom pedig azt állapíttatja meg velem, hogy ez a reform a tanítóképzésben visszaesést, a történelmi multtal való kiméletlen szakítást jelenti. Ezt a megállapítást teljesen indokolja az a tény, hogy míg ma a tanítóképzés öt évig tart, addig jövőben a tanítóképző-akadémián két évig, mert a gyakorlati irányú liceumot józan ésszel senki sem tekintheti tanítóképzésül szolgáló intézménynek. A törvényjavaslatot illetőleg most már törvény szerint „a liceum feladata, hogy a tanulót vallásos alapon és nemzeti szellemben erkölcsös polgárrá nevelje, gyakorlati irányú műveltséghez, a fiútanulót ezenfelül gazdasági, a lánytanulót pedig háztartási ismeretekhez juttassa, továbbá a családi és iskolai gyermekneveléshez szükséges alapismeretek tanításával magasabb nevelési szaktanulmányokra előkészítse s végül főiskolai szaktanulmányokra képessé tegye“. A törvény rendelkezéseinek utolsó sorai főképpen a lányliceum tanulóira vonatkoznak, akiket, mint leendő anyákat elő kell készíteni a gyermekek nevelésére. Íme, itt áll előttünk egy elegeveleg középiskola, amely egyáltalában nem szakközépiskola, hanem lehet tekinteni általános jellegű, gyakorlati irányú középiskolának vagy, tekintettel arra, hogy benne nevelést is tanítanak, a tanítóképző-akadémia előkészítő intézetének. Feltesszük azt a kérdést, miért kellett ezt a középiskolát felállítani, mikor már a középiskolákat évek óta agyonreformálták s a középiskola úgy néz ki, mint az a szegény ember, akinek ruhája folt hátán folt. A miniszter a népiszkolai tanítóképzésről szóló törvényjavaslat indoklásában világosan megjelöli, hogy miért állította fel a liceumokat. Idevonatkozó szavai így hangzanak: „Bár a tanítói túltermelésnek aggasztó mértéke kötelességemmé teszi a népiszkolai tanítók kiképzésére szolgáló intézmények számának csökkentését, különös tekintettel vagyok a képzőintézeteket fenntartó egyházak érdekeire. A létszámkorlátozás nem teszi szükségessé egyetlen tanítóképzőintézet megszüntetését sem, ezek a gyakorlati irányú középiskoláról szóló javaslatom értelmében valamennyien átalakíthatók liceumokká s csak abban az esetben szüntető meg, ha fenntartójuk ezzel a lehetőséggel nem kíván élni.“ Még emlékszünk reá, hogy a miniszter évekként elzárta egy anketet akart összehívni a képzők egy részének megszüntetése céljából. Az anket sohasem jött össze, a redukálás nem történt meg, mert különben annak áldozatul esett volna egy csomó szerzetesi képzőintézet. Elismerjük a miniszter nehéz helyzetét. Csakhogy ennek a szempontnak nem szabad lett volna áldozatul

esni a tanítóképzés fontos, a nemzet életébe vágó ügyének.

Minden intézményt az adottságból kiindulva kell fejleszteni s a történelmi multból kiindulni. A háború végén, a forradalmak alatt s a háború után fantasztikus tervek jöttek létre a tanítóképzés megreformálására vonatkozólag. Ekkor mondta korán elhunyt derék pedagógusunk, Quint József a következő felejthetetlen szavakat: „Nincs jogunk a multtal szakítani. A jövőt történelmi elemekből kell felépíteni. Azt az értéket, amelyet a tanítóképzés multja magában rejt, nem nélkülözhetjük.“ A tanítóképzőintézeti tanárok évek óta a következő megoldást sürgették: A mostani öt éves képző egy osztállyal megtöltendő. A negyedik osztály elvégzése után érettségi vizsga teendő. A két felső osztály akadémia jelleggel bírt volna ezen elgondolás szerint is. A tanítói állás oly fontos, hogy az megérdemelt volna egy egységes hatosztályú tanítóképzőintézetet. Már a jelenlegi ötosztályú képzőintézet derék, helyöket minden tekintetben megálló tanítókat bocsátott ki az utóbbi években. E tekintetben minden felől csak a meglegedés szavait hallhattuk. Ez azonban nem azt jelentette, hogy a tanítóképzés fejlesztésétől eltekintsünk.

Egy rövid összehasonlítás a jelenlegi és a jövő tanítóképzés között, könnyen meggyőzhet bennünket a leendő tanítók képzésének várható visszaeséséről. Ma a tanítóképzőbe (I. osztályába) négy középiskolai osztályt végzett, jeles vagy jó osztályzatú, testileg kifogástalan, jó zenei hallással bíró 36 tanuló vehető fel. 1938 szept. 1-től kezdve „a liceum első évfolyamára csak az vehető fel, aki valamely gimnázium vagy polgári iskola negyedik osztályát sikerrel elvégezte és a tizenhetedik életévét meg nem töltötte be“ (19. §). A felvehető létszáma 50. El lehet képzelni, hogy ide iratkoznak be a gimnáziumból azon selejtes elemek, akik ott a felsőbb osztályokat nem bírnák elvégezni. A liceumba nem léphetnek be a tanítói pályára készülők azzal a biztonsággal, mint amilyennel léptek eddig a tanítóképzőbe. Hiszen még át kell esniük négy osztály elvégzésén, az érettségi, majd az alkalmatossági vizsgán, míg bejuthatnak jeles vagy jó osztályzat révén a tanítóképző-akadémiára felvehető 25 növendék boldog seregébe. Már itt láthatjuk, hogy a tanulóanyag ezután gyengébb lesz. A liceum növendékeit nem kapcsolja össze a közös cél: a tanítói hivatásra való törekvés. Lesznek közöttük elsőrendű és másodrendű tanulók, amazok a tanítói pályára készülnek, emezek menedékhelynek tekintik a liceumot s a tanítói hivatással nem is törődnek.

Nézzük csak a tanulmányi rend szempontjából a liceumot, hogy vajjon tekinthető-e az az akadémia alsó fokának vagyis előkészítő iskolájának. Eddig a tanítóképzőintézetben a kultúrtárgyakat népiszkolai vonatkozással tanítottuk, vagyis nemcsak a tárgyat tanítottuk, hanem annak népiszkolai módszerét is. Ez természetesen elmarad a liceumban. A jelenlegi tanítóképzőintézet szerves összeköttetésben van a gyakorlóiskolával, a liceumnak semmi köze ahhoz. Holott a tanítói pályára készülő növen-

dékeknek hospitalásuk útján korán meg kell ismerkedni a gyakorlóiskolával, amelyet ezután csak az akadémia két osztályában ismernek meg. Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy a tanítóképzés nem anynyira a tanítás, mint inkább a reánevelés ügye. Két évet én semmiképpen sem tartok elegendőnek, hogy bárkit is ily rövid idő alatt tanítónak neveljünk.

Magyar református egyházunk csak aggodalommal nézhet a tanítóképzés új rendje elé. Már az a körülmény, hogy a református tanítóképző-akadémiák számát a miniszter javaslatára, a törvény hatban állapította meg, a méltánytalanság érzetét kelti fel bennünk, mivel minket országos arányszámot tekintve nyolc akadémia illet meg. Súlyos és keserves kérdés a jelenlegi képzők közül annak a kiválasztása, amelynek nem lehet megadni a tanítóképző-akadémiát. Vajjon van-e joga az államnak önkormányzatunkban biztosított jogaink mellett megfosztani bennünket bármely képzőintézetől anynyival is inkább, mivel nálunk nincsenek nagyszámú felesleges képzőintézetek? Református egyházunk, amely a népiskolai oktatásnak s így a tanítóképzésnek mindig fáklyavivője volt, előre láthatja, hogy a mostani reform mellett, bármennyire tetszetős is az külsőleg, aligha kap olyan kiváló tanerőket, mint a közelmúltban. Eddig képzőintézeteink erősségét a falusi kisgazdák tehetséges, szorgalmas gyermekei képezték, akik tiszta erkölcsöt, jó szellemet hoztak magukkal. Jövőben a falusi kisgazdák, akik eddig örömmel adták gyermekeiket a tanítói pályára, aligha teszik ezt, vagy csak csekély százalékban, mivel, ha a liceumba adják őket, még nem tudják, hogy vajjon lesznek-e gyermekeikből tanítók. Ezen bizonytalanság miatt — félek — elvesztik a tanítóképzők a legértékesebb elemet s helyébe kapják a városi proletár-gyermekeket, akiknek a tanítói pályára való alkalmatosságát illetőleg nagyon, de nagyon szomorú tapasztalataim vannak. Ezek irtóznak a falusi tanítóságtól s azt csak kényszerből fogadják el.

Legsúlyosabb kérdés a tanítóképzés új rendjében református egyházunkra nézve a kántorképzés ügye. Eddig a kántorképzés párhuzamosan haladt a tanítóképzéssel s öt év alatt, ha nem is kitűnő, de hasznavehető kántorokat bocsátottunk ki s megadtuk nekik azt az alapot, amelyen magukat a kántori teendőkben tovább képezhették. Egyik-másik kiváló eredményt is mutatott fel. Már a felvételnél tekintettel voltunk arra, hogy a református képzőkből kikerülő tanítók, túlnyomó százalékban kántorok is lesznek, tehát az egyházi, vallásos életnek fontos tényezői. Azért szigorúan ügyeltünk arra, hogy az I. osztályba csakis jóhangú, jó zenei hallású növendékek kerüljenek. A liceumnál elmarad ez a hangpróba. Igaz, hogy a liceumban is tanítják az éneket és zenét, de mindkettő csak melléktantárgy gyanánt szerepel, amely alól fogyatkozás, egészségi okok vagy más alkalmatlanság miatt felmentés adható (15. §). Az eddigi tanítóképzőintézetben nem ismertek testi fogyatkozást, mivel a testileg való alkalmatosságot kétszeri orvosi vizsgálat alapján állapította meg az e célra szervezett bizottság. Most is lesz alkalmassági vizsga, de csak az akadémia való felvételnél. Megtörténhetik, hogy egyik-másik liceumot végzett növendék tanulmányi szempont-

ból felvehető az akadémiaira, de zenei hallás hiánya vagy esetleg testi fogyatkozás miatt nem.

Amiképpen nem lehet valakit kiképezni két év alatt tanítónak, úgy nem lehet kiképezni kántorrá sem. Márpedig a kántorképzés teljesen az akadémiaira korlátozódik. A törvény 10. §-a így szól: „A tanítóképző-akadémia a vallás- és közoktatásügyi miniszter, illetőleg egyházi hatóság alatt álló intézetben az illetékes egyházi hatóság engedélyével kántorképző-tanfolyamot lehet felállítani, illetőleg fenntartani. A kántorképző-tanfolyam tartamát, tanítási anyagát, tantárgyait ezek óraszámát, a kántorképesítő vizsgálat rendjét az érdekelt egyházi főhatóság a vallás- és közoktatásügyi miniszter hozzájárulásával állapítja meg.“ A kántorképzés tanfolyamának tartama kérdésbe sem tehető. Két évnél kevesebb nem lehet, hiszen az sem elegendő. Feltűnő, hogy míg eddig a vallás- és közoktatásügyi miniszter a kántorképzést tisztán egyházi ügynek tekintette, a mostani reform szerint e tekintetben bizonyos jogokat követel magának. A tanítóképző-akadémián, ahol egy-egy évfolyamon heti 35 óra van, a kántorképzés óráinak beillesztése nehézségekbe ütközik, túlterhelést jelent. Számításom szerint az akadémia mindenik osztályában 5—5 óra szükséges az ének- és zenéből, hogy a mostani kántorképzés színvonalát legalábbis megközelítsük. Az Egyetemes Konvent éveken át foglalkozott az egyházi ének- és zenetanítás, illetve kántorképzés ügyével, míg e téren a jelenlegi helyzet kialakult. Növendékeink öt év alatt világi és egyházi éneket, zongorát, harmoniumot, orgonát, hegedűt tanultak s tisztes eredményt értek el. Ha kimentek az életbe, az említett hangszerek mindenikén tudtak játszani s az éneket vagy zongorával vagy harmoniummal vagy hegedűvel tanítani. A tanítóképzés új rendje mindezt felforgatja. Az akadémia I. osztályában a tanulók nem kezdenek mindjárt az orgonázással, ha nincsen meg nekik az előző iskolázottságuk (zongora, harmonium). Eddig a kántorképzés úgyszólván már a tanítóképzőintézet első osztályában megkezdődött azon feltevés mellett, hogy a református képzőkből kikerülő jelöltek túlnyomó százaléka kántor is lesz. A mostani új rend mellett, amidőn a liceum és az akadémia között az egység csupán a közös tanárkarban jut kifejezésre, nem is tudom elképzelni a tanítóképzés mellett párhuzamosan a kántorképzést.

Méltó aggodalmat kelthet református egyházunkban az akadémia hallgatóinak alacsony létszáma: „Tanítóképző-akadémia egy-egy évfolyamára legfeljebb huszonöt hallgatót lehet felvenni. Amennyiben a népiskolák kellő ellátása végett szükséges, a vallás- és közoktatásügyi miniszter a megállapított létszámot harmincra emelheti fel. A létszámnak ilyen felemelését csak általánosan valamennyi tanítóképző-akadémiaira vonatkozólag lehet elrendelni“ (12. §). Évek hosszú során tett tapasztalatomból tudom, hogy népes egyházkerületünkben a fitanító szükséglet 36—38, vagyis annyi, amennyi az utóbbi években a debreceni tanítóképzőintézetben tanítói oklevelet szerez. Természetesen ezek valamennyien kántori oklevelet is nyernek. A 25-ös létszám a mi szükségletünket semmiképpen sem fogja kielégíteni. A felemelés pedig, amint látjuk, a miniszter részéről súlyos feltételhez van kötve.

Egyöntetű felemelésről alig lehet akkor szó, mikor tudjuk, hogy egyik intézetnél szükséges és hasznos a felemelés, a másiknál pedig szükségtelen és káros.

Végül a reformtörvényjavaslat különböző ellenmondásai és tévedései közül emeljük ki a következőt: A liceum érettségije képesít a tudományegyetem kivételével az összes főiskolákra, így a polgári iskolai tanárképző főiskolára s a vele kapcsolatos Apponyi-kollégiumra, amely a tanítóképző-intézeti tanárok kiképzésére szolgál (28. §). A tanítóképző-akadémiába csak jeles vagy jó liceumi érettségi bizonyítvánnyal vehetők fel a tanulók (11. §). Így elő áll az az eset, hogy tanítóképzőintézeti tanár

lehet valaki elégséges liceumi érettségi bizonyítvánnyal, de tanító nem lehet. Bizony az egész törvényjavaslat nagyon is rászorul a teljes és alapos átdolgozásra.

Amilyen örömmel üdvözöljük a tanítóképzőknek főiskolai színvonalra való emelését, éppen olyan aggodalommal nézzük az új rendnek hézagos, hiányos, itt-ott következetlen voltát, amely sem az általános képzés, sem az egyházi érdekek szempontjait nem elégítheti ki s a tanítóképzés és nevelés színvonala emelésének a célját jelenlegi alakjában nem éri el.

Dr. Veress István.

Megválasztják a lelkipásztort.

Legutóbb a lelkipásztor meghívásával kapcsolatban tettünk néhány megjegyzést. De a meghívás nem mindig sikerül, hiába nyújt erre négy ízben is módot és alkalmat a törvény. A törvényalkotó a többszöri meghívás lehetőségét a törvény legfőbb erősségének szánta és éppen ez lett a legnagyobb gyöngéje. Az egymást követő sikertelen meghívási eljárások rendszerint hosszú időt vesznek igénybe, alapjaiban forgatják fel a gyülekezet belső békéjét úgy, hogy mire a pályázat meghirdetésére kerül sor, már ellenséges táborok néznek farkasszemet egymással.

Az állásnak pályázat útján való betöltéséről az esperes intézkedik, ha az a II. tc. 32—38. §-ai szerint meghívás útján nem volt betölthető.

A 41. § megállapítja az egyházmegyei jelölő bizottság összetételét, a 42. § pedig körülírja, hogy kiket kell a jelölésből kizárnia. Ez a felsorolás azonban nem teljes. Így pl. a különleges viszonyaik alapján kijelölt lelkipásztori állásokra nem jelölhetők azok, akik a 25. § feltételeinek nem felelnek meg. Ki kell zárni a jelölésből azokat is, akik a választó gyülekezetben személyesen megjelentek (39. § 4. bekezdés és 77. § e) pont). Még több eset is fennforog, de ezekkel most nem foglalkozom. Csupán egy olyan kivételes lehetőségre mutatok rá, amelynél ellentétes jogi felfogások érvényesülhetnek.

Az elhunyt lelkipásztor özvegyét és árváit egy félévi kegyeleti idő illeti meg (II. tc. 98. §). Ez az idő azonban több is lehet, ha a lelkész és gyülekezet között olyan egyházmegyeileg jóváhagyott megállapodás jött létre, mely szerint az elhunyt lelkész családja a törvényben biztosított kegyeleti időn túl is a fizetés élvezetében maradhat bizonyos kikötött ideig. Ez az az előzőleg megszerzett jog, amiről a 98. § első bekezdése említést tesz. És ez az az eset, amikor a lelkési állás már üres, de még sem áll betöltés alatt. Az a kérdés, hogy az a lelkész, ki a választási eljárás szünetelése alatt ebben a gyülekezetben szolgált, vagy ott személyesen megfordult: jelölhető-e a gyülekezet megválasztható lelkipásztorául, ha oda pályázik?

Van olyan álláspont, mely ezt mondja: jelölhető, mert az az egyházközség, hol a lelkipásztori állás betöltése az egyházmegye engedélyével több évre felfüggesztett, nem tekinthető a választási eljárás szempontjából üresedésben lévőnek. Ezzel

szemben az a leghatározottabb véleményem, hogy nem jelölhető. A II. tc. 26. § f) pontja, a 39. § 4. bekezdése és a 77. § e) pontjának egybevetett értelme szerint, aki az üresedésben lévő gyülekezetben megjelenik, oda meg nem választható, tehát nem is jelölhető. Egy ilyen kivétel jogosulatlan előnyhöz juttatna egyeseket mások hátrányára, nem is szólva arról, hogy kimondhatatlan sok zavarnak lenne okozója. Elmosódnának az állás „üresedésben“ létele és a „választási eljárás“ megindulása közti éles határvonalak s ez a jogi bizonytalanság kétségtelenül a bírósági ítélet felé vezető utat készítene elő a gyülekezet életének nagy romlására. Egy lelkipásztornak sem lehet érdeke, hogy a törvényes tilalmak útvesztői között jusson be a gyülekezetbe. „Aki pedig az ajtón megy be, — a juhok pásztora az“ (János 10. rész 2. vers).

Még egy dolgot hadd említsek meg ezzel kapcsolatban. A lelkészválasztásokat megsemmisítő bírósági ítéletben mindig meg kell jelölni azt a választási cselekményt, melytől kezdve a választási eljárás ismétlődő (VI. tc. 107. §). Ha a választást első ízben megsemmisítő bírósági ítélet másként nem rendelkezik, még arról is szó lehet, hogy az állás meghívás útján töltsék be (37. §). De a megsemmisített választásnak bármelyik mozzanata alkalmas arra, hogy a bíróság által az új választás kezdőpontjául jelöltessék meg. Többek között kimondhatja a bíróság, hogy az új választás a régi jelölés, vagy a régi pályázat alapján tartandó meg. Ez a kettő egymással nem azonos. Az előbbinél azok vehetnek részt a választásban, illetve csak azok választhatók meg, akik már jelölve voltak, az utóbbinál megmaradnak ugyan a régi pályázók, de a jelölés újra történik. Ez egészen természetes. A választástól a választás bírói megsemmisítéséig rendszerint igen hosszú idő telik el, sok olyan változás történhetik, ami miatt a pályázók egyikét-másikat ki kell zárni; fegyelmi eljárás indult ellene, időközben más állást foglalt el s még egy évet ott nem töltött el, magyar állampolgárságát elveszítette stb. Nem lehet tehát logikus olyan valakit hagyni a jelöltek között, akiről eleve tudott dolog, hogy vele szemben kizáró ok forog fenn s a választókat kényszeríteni arra, hogy ők lépjenek fel panaszszal az ilyen jelölttel szemben.

Akit a bizottság nem jelöl, az nem választható meg (47. §).

Akit a bizottság jelöl, az köteles az esperes felhívására bemutatkozó szolgálatra megjelenni a gyülekezetben (44. §). Az erről intézkedő 44. §-ban igen zavarólag hat ez a kitétel, hogy „a 32. §-ban megállapított módozatok szerint”, ez azonban — mint egy korábbi dolgozatomban részletesen kifejtettem — nem jelenti a presbitériumnak olyan jogát, hogy a jelöltek közül csak azt hívja bemutatkozó szolgálatra, akit akar. Az esperes köteles minden jelöltet felhívni, tehát nem felkérni bemutatkozó szolgálatra s ehhez a bemutatkozóhoz minden jelöltnek joga van. Máskülönben mit ér jelöltségi jogával?!

A választás helyét és idejét az esperes állapítja meg. A magam gyakorlatában még soha sem fordult elő, hogy választást vasárnapra tűztem volna ki, viszont igen sok helyen ez a szokás. A törvény sehol se írja elő a vasárnapi választást s annak legtöbb esetben hosszadalmas volta és az ünnephez nem illő hangulata nagy mértékben indokolja, hogy hétköznapra s a reggeli órákra tűzessék ki.

A választás a gyülekezetben megjelent küldött-ség jelenlétében és vezetése mellett vagy közfelkiál-

tással, vagy titkos szavazással történhetik (48. §). A választást csak akkor kell elrendelni, ha azt az összes jogosult választóknak legalább egytizedrésze kéri és ez az egytizedrészt jelen is van. Ez a törvény-cikk éppen öt helyen hangsúlyozza a szavazást kérők jelenlétének szükségességét, de nem kisebb nyomaték-kal azt is, hogy azok választói jogosultsága a helyszínen megállapítandó. Ez a szabályszerű választásnak épp olyan fontos követelménye, mint a 73. § a)–h) pontjaiban felsorolt esetek.

Szavazás esetén azt kell megválasztott lelkésznek kijelenteni, aki a beadott érvényes szavazatok általános többségét megnyerte (52. §). Általános többség az, ha a jelöltre eggyel több szavazat esett, mint a beadott összes szavazatok fele.

Legvégső esetben lelképásztort választhat az egyházmegyei közgyűlés is titkos szavazással (56. §). Bizakodó reménység él a szívünkben, hogy a lelkészválasztási törvénynek e legszomorúbb rendelkezése sohasem fog érvényesülni a gyakorlati életben!...

Kelemen Gyula,
esperes.

Hogy mindnyájan egyek legyünk . . .

Ez az annyira és oly régóta forrón óhajtott egység örvendetes módon, előttünk szinte *csodamódon* valósult meg a francia reformált egyházak *egyesülése* által. . . Szinte hihetetlennek látszik az előttünk fekvő „informáló közlemény” címe, amelyet az „evangélikus református, a református, a szabad és a methodista egyházak” közösen adtak ki. . . Az előzmények helyes megértése érdekében hadd közöljünk egy kivonatot abból az áhitatból, amelyet a „lyoni alkotmányozó gyűlés” egyik reggelén Debard lelkésztestvérünk tartott.

Alapige: a 118. zsoltár 24. verse: Ez a nap az, amelyet az Úr rendelt. . . „Abban az órában, amelyben a francia református egyház eddig szétszört töredékei egyesülnek abból a célból, hogy megvallják, miszerint Jézus Krisztus az Úr és Mester, akiben egyedül van a mi üdvösségünk és életünk, hadd mondjuk el a magunk részéről is: „ez a nap az, amelyet az Úr rendelt”. Mi kiváltságos egyének vagyunk. A mi összes francia reformált egyházainknak számtalan sok hívő tagja ezt a napot várta, kívánta; remegő reménységgel várta és érette buzgón imádkozott. . . Azonban meg nem érthette. . . Ne sirassuk őket, ők már boldogok! Francia református egyházainknak ez a gyűlése, ez a találkozója, amelyet annyi lelkiismeretes előmunkálat és oly sok imádság előzött meg, a mi kölcsönös megértés és szeretet utáni vágyunkra Istentől adott felelet. Hadd idézzük fel 1849-i alkotmányozó zsinat szavait: mindazoknak *baráti jobbot* nyújtunk, akik bármely helyen és bármilyen denomináció alatt Jézus Krisztust szeretik, igaz szívvel segítségül hívják; mi őket úgy tekintjük, mint az egyetemes egyház tagjait. Isten gyermekeire nézve *senki sem* lehet idegen, aki Istenhez tartozik. Ami az Úr Jézus tanítványait egymáshoz közel viszi, az mindenekelőtt nem a dogmákra vonatkozó értelmi megegyezés (bármenny-

nyire helyénvaló és óhajtható is az!), hanem az az érzület, hogy Isten gyermekeinek lelki egysége kijelentésszerűleg *ott él* mindenki-ben, aki Istenhez — szívének és értelmének alázatosságában közeledik.

Kálvin szép hasonlata szerint: mintahogy a zenében különböző hangok egyesülése egy melódiát alkot, így az egyház egysége a kegyelmi ajándékok különbözőségeiből áll.

Mivel Jézus Krisztus az — úgy az egyiknek, mint a másiknak adott — igazságtöredékek közös nevezőre hozója, mi ezeket a töredékeket *összeadhatjuk!* Így azzal a kevéssel, amellyel egyenként bírnak: egyik a másikat gazdagítja meg és hálát adhatunk azért, hogy az egyesnek mélyeséges szegénysége mindenkinek meggazdagodására szolgál. . . Ez a *csoda* a megvalósulás útján van. . .

Ez az áhitat, amelyből a legfontosabb és leg-súlyosabb gondolatokat emeltük ki, igen világosan mutat rá arra a lelkületre, amely az egyesülést létrehozta. A következőkben a lyoni alkotmányozó gyűlés lefolyására nézve óhajtunk pár szóban beszámolni. Ezen a világon a legnagyobb dolog a szeretet. A delegátusok Jézus Krisztusban mélyeségesen egyesült *testvérek* voltak. Egyetlen sértő kifejezés nem hangzott el. Lehetetlen volt Istennek a szuverén tevékenységét fel nem ismerni, annyival is inkább, mivel a Lélek manifesztációi több alkalommal érezhetőek voltak, így különösen az úrasztala mellett. A lyoni alkotmányozó gyűlés *példa* és *felhívás*, sohasem lehet elfelejteni!

A naponkénti tárgyalások atmoszféráját a reggelként tartott áhitatok irányították. A gyűlésnek a jövőre vonatkozó reménységét valaki így fejezte ki: „A kegyesség nem lesz többé kizárólagos hanem egymást kiegészítő; az imádatot többé nem fogja kompromittálni az *imádók közötti szakadás*. . .”

Egy másik hang: „egyesülni akarunk, mivel

az isteni dolgokban úgyszólván egyek voltunk; csak az emberi dolgokban voltunk megoszolva. Jézus Krisztus megragadott bennünket.

Végezetül pedig az egész gyülekezet az úrvacsora után, a Szentlélek által megtelítve, rendkívüli és „kimondhatatlan” erővel énekelte: „tied a dicsőség, óh Feltámadott”!

Az egyesült egyház neve: „franciaországi református egyház”. Némi csekély szolgálatot vélek tenni akkor, amikor ennek a F. R. E.-nak törvényeiből, lelkészválasztási eljárásából egy pár adatot leközlök!

A „kerületi tanács” elnöke a maga egyházmegyéje minden egyes lelkészével legalább három évenként egyszer személyes és „elmélyedő” beszélgetést folytat... Célja: tanáccsal szolgálni, erősíteni, vigasztalni; továbbá a Jézus Krisztus egyháza által vele szemben támasztott követelményeket eléje tárni!

A lelkészek politikai szereplését illetőleg két rövid sor így intézkedik: az a lelkész, aki politikai mandátumra pályázik, megelőzőleg lelkészi állásáról lemondani köteles.

A lelkészek nyugdíjazására vonatkozó eljárás az, hogy a lelkész hatvan éves korától fogva nyugdíjba menni jogosult.

Hatvanöt éves korában pedig nyugdíjba menni köteles. Azonban, ha a Fr. R. E. lelki érdekei úgy kívánják, bizonyos eljárás lefolytatása után még három évig, ennek eltelte után is — az előbbi eljárás alapján — ismét három évig állásban maradhat!

A F. R. E. lelkészválasztási eljárása és a *mienk* között igen mélyreható különbség állapítható meg.

A F. R. E.-ban a lelkészi állás betöltésének főbb mozzanatai ezek: I. a presbitérium részéről történő „válogatás”, kiszemelés. II. A *meghívás*, amelyet a presbitérium az illető lelkészhez kizárólag a „kerületi tanács” útján juttathat el, mert a k. t. éppen erre való, hogy a presbitériumnak segítségére legyen, egyszersmind azonban az országos egyház lelki érdekeit is szemelőtt tartsa! Ezért a választandó lelkészre vonatkozó minden *adatot* beszerez, s azt a presbitériummal közli. III. A *pályázat*. Itt is a „kerületi tanács” véleményének *előzetes* kikérése szükséges! IV. A *kinevezés*, amely az illetékes helyi presbitérium feladata és amely a helyi egyházközség saját külön statumai alapján történik. Ehhez is a kerületi tanács előzetes hozzájárulása kell, és pedig abból az elvből kiindulva, hogy: a lelkész *nem a helyi gyülekezetnek, hanem az egész országos egyháznak* az embere!! Az állás betöltése tehát nem csupán a helyi, de az egyetemes egyháznak is úgyszólván „szívügye”...

A szabályzat szövegezésében feltűnő, hogy a presbitérium részéről történő (a mi fogalmaink szerint „választás”-nak nevezett) eljárást kifejezetten „kinevezés” — nomination — szóval adja vissza.

Reméljük, hogy ez a lelkészválasztási rendszer — amely az egyházi főhatóságnak *döntő befolyást* biztosít, annak az elbírálásában, hogy melyik lelkészi állásra ki alkalmas és ki nem? — legalább töredékeiben megvalósítja azt az elvet: minden lelkész találja meg a maga gyülekezetét és minden gyülekezet a maga lelképásztorát!...

Kisújszállás.

Nagy László.

Énekeskönyvünk dicséreteinek eredete.

(Folytatás)

249. *Mindenható örök szeretet*. Az 1903-i próbaéneklésből. Szerzője: Erdélyi Imre.

250. *Nagy Isten! ki az aratásnak*. Az 1838-i erdélyi énekesből. Szerzője: Szentes István.

251. *Mindenható mennyei jelség*. Az 1903-i próbaéneklésből. Szerzője: Bari Sándor bátyui lelkész.

252. *Óh isteni nagy bölcsesség*. Az előző énekesből. Szerzője: Gál András gönci lelkész.

253. *Embereknek teremtője*. Az előző énekesből. Szerzője: Bacsó János borsodi lelkész.

254. *A hangtálló nap rideg intésére*. Az 1838-i erdélyi énekesből. Szerzője ismeretlen.

255. *Istenem, mint hullanak már*. Az 1903-i próbaéneklésből. Szerzője: Fejes István.

256. *Vetünk, Uram, reménységgel*. Az 1838-i erdélyi énekesből. Szerzője: Szentes István.

257. *Az Úr kebeléből jönek*. Az előző énekesből. Szerzője: Beregszászi Pál.

258. *Óh szent Isten! ki az időt*. Az előző énekesből. Szerzője: Tóth István zsujtai lelkész.

259. *Elmull az ős, nyár, kikelet*. Az előző énekesből. Szerzője: Keresztesi József.

260. *Mire bánkódom, óh te én szívem*. Az 1590-i énekesből. Mai énekesünk Sachs Jánost nevezi szerzőjéül és Földvári Józsefet fordítójául. Egyik adat sem helyes. A Kirchenlieder-Lexikon ugyanis

elvitatja ezt az éneket Hans Sachstól, bár szerzőjét nem tudja megállapítani. Földvári József pedig legfeljebb azt a jelentéktelen kis simitást végezte rajta, mellyel előző énekesünkbe átkerült. Hiszen majdnem szóról-szóra így van meg ez az ének már az 1590-i énekesben, csak éppen 6 verse (5—10) ki van hagyva. Eredetije a Warum betrüst du dich mein Herz kezdetű német ének. Fordítója ismeretlen.

261. *Ne büslakodjál, óh te én lelkem*. Az előző énekesből. Szerzője: Földvári József.

262. *Siralmas napokat értünk*. Az 1838-i erdélyi énekesből. Szerzője: Szabó Ferenc.

263. *Egyedüli reményem*. Az 1903-i próbaénekesből. Szerzője: Fejes István.

264. *Hála néked, Kegyes Isten*. Az 1838-i erdélyi énekesből. Szerzője ismeretlen.

265. *Sirva járunk-kelünk, Uram*. Az 1916-i próbaénekesből. Szerzőjét énekesünk nem közli. F. Varga Lajos ny. esperes közölte velem hozzám intézet levelében az ének keletkezési körülményeit, valamint azt is, hogy a szerző ő maga. Éppen erős spányolnathás állapotban feküdt, mikor megkapta Baltazar püspökünk felhívását, hogy küldjön „a lehető legrövidebb időn belül különleges alkalomra való éneket”. Spanyoljárványban írta meg hát a járványos időben mondandó éneket. Hogy a bizottság hogyan

felejtette ki neve után ezt az éneket a többiek mel-
lől, nehéz volna megmondani?

266. *Tekints rád, Úr Isten.* Az 1654-i énekes-
ből több versszak elhagyásával. Szerzője ismeretlen.

267. *Bánatos szívvel állunk.* Az 1838-i erdélyi
énekesből. Szerzője ismeretlen.

268. *Óh nagy Isten! híveidnek.* Az 1903-i próba-
énekesből. Szerzője: K. Nagy Ignác kölkedi lelkész.

269. *Egek dicső teremtője.* Az előző énekesből.
Szerzője: Sz. Balogh Pál sajóecsei lelkész.

270. *Uram, ki vagy az eső atyja.* Az előző énekes-
ből. Szerzője: Keresztesi József.

271. *Egyellenegy segítségünk.* Az előző énekesből.
Szerzője: Vályi Nagy Ferenc sárospataki tanár.

272. *Óh Isten, ki az eget.* Az 1838-i erdélyi
énekesből. Szerzője: Szentés István.

273. *Az Úr meghallgata bennünket.* Az előző
énekesből. Énekesünk ezt az éneket is a Nádaskai
Andrásnak tulajdonítja, holott ennek szerzője Ná-
daskai József tarcali lelkész. Így közli ezt maga
Szügyi is említett művében, annál kevésbé lehet
érteni énekesünk helytelen megállapítását.

274. *Rettenetes az Úrnak búsulása.* Az előző
énekesből. Szerzője: Sz. Balogh Pál.

275. *Mit sirassunk, óh nagy Isten.* Az 1903-i
próbaénekesből. Szerzője: Fejes István.

276. *Óh nagy Isten! hozzád esdünk.* Az 1903-i
próbaénekesből. Szerzője: Fejes István.

277. *Bár dörögni ég és föld remeg.* Az 1838-i
erdélyi énekesből. Szerzője: Mihályi Károly.

278. *Ismét egyik esztendeje.* Az előző énekesből.
Szerzője: Szentgyörgyi József.

279. *Örökkön örökké élő.* Az előző énekesből.
Szerzője: Bátor István.

280. *Uram! im itt állunk egy évnek sírjánál.*
Az 1838-i erdélyi énekesből. Szerzője: Pap István.

281. *Szívem búsán miért remeg?* Az 1903-i
próbaénekesből. Szerzője: Fejes István.

282-től 294-ig a „Hozsánna“ énekek következ-
nek.

295. *Megilletődve elődbe borulunk.* Az 1838-i
énekesből. Szerzője: Vadas József.

296. *Mennynek, földnek teremtője.* Az 1838-i
erdélyi énekesből. Szerzője ismeretlen. Az új erdélyi
énekes ugyan Losonczy Istvánt nevezi meg szerző-
jéül, de valószínűleg ez tévedésen alapul. Az Ének-
lésben Tanító Mesterben van ugyan ilyen kezdetű
ének, de az katekhizmusi s e halotti énekkel nincs
semmi összeköttetésben.

297. *Hirdettesd, Uram, igédet.* Az 1838-i erdélyi
énekesből. Szerzője: Szentés István.

298. *Jézus, taníts igéddel.* Az 1916-i próba-
énekesből. Baltazár püspök kezeirásával utólag van
beszúrva a próbaénekes kéziratába, a szerzőre való
minden utalás nélkül. Nem lehetetlen, hogy maga
Baltazár püspök írta ezt a kis halotti beszéd előtti
éneket, bár akkor kérdés maradna, miért nem jelezte
ezt a maga énekei között.

299. *Isten! ki vagy Öröminkek.* Az 1838-i
erdélyi énekesből. Szerzője ismeretlen.

300. *Menj el a te nyugalmadba.* A Debreceni
halottasból. Szerzője ismeretlen.

301. *Térj pihenni járadt vándor.* Az 1916-i próba-
énekesből. A debreceni kollégiumi könyvtárban csak
másolásban van meg a próbaénekes kéziratai között
(általában ez nehezíti a szerző után való nyomozást,

hogy az 1916-i próbaénekesbe felvett énekek leg-
többje nem eredeti kézírásban került megőrzésre a
kollégiumi könyvtárba, hanem a nyomda számára
készült folyamatos másolatban) ezzel a lapszé-
li megjegyzéssel: Novák 29. l. Ebből bizony a szerzőt
megállapítani nem tudom.

302. *Óh árváknak, özvegyeknek.* A Debreceni
Halottasból. Szerzője ismeretlen.

303. *Mint a rózsza, melyet sért.* Az 1838-i erdélyi
énekesből. Szerzője ismeretlen.

304. *Elmégy kedves gyermek.* Az 1838-i erdélyi
énekes közvetítésével az ev.-ok énekeséből. Szer-
zője: Kiss János ev. püspök, aki ezt az éneket Payr
Sándor közlése szerint 4 éves kisleánya halála alkal-
mából írta. Szerzőségét énekesünk nem említi.

305. *Rövid éltünk, mint a pára.* A Pápai Halot-
tasból. Szerzője ismeretlen.

306. *Ez élet csak füst és pára.* Az 1908-i erdélyi
énekes közvetítésével a Debreceni Halottasból. Szer-
zője ismeretlen.

307. *Jaj, mily hamar múlik.* Az 1838-i erdélyi
énekesből. Szerzője ismeretlen.

308. *Szörnyű halál, Im köztünk áll.* Az 1838-i
erdélyi énekesből. Szerzője ismeretlen.

309. *Csalárd színnel jénlyő világ.* A Debreceni
Halottasból. Szerzője ismeretlen.

310. *E világ mióta.* Az 1838-i erdélyi énekesből.
Szerzője ismeretlen.

311—314. *(Szomorú a halál, Minden ember csak
mulandó, Halld meg lélek, Vigyázz halálodra.)* A Deb-
receni Halottasból, ismeretlen szerzőktől.

315. *E mulandó világban.* A Pápai Halottasból,
ismeretlen szerzőtől.

316. *Jézus jó-jó nyereségünk.* A Sárospataki
Halottasból, ismeretlen szerzőtől.

317. *Minden mulandó, minden halandó.* Az 1916-i
próbaénekesből, átvéve a Fövényessy: Református
temetőénekek című gyűjteményéből.

318. *Krisztus én életemnek.* Az 1908-i erdélyi
énekesből. Szerzője ismeretlen.

319. *Királyoknak királya.* Az 1916-i próba-
énekesből. A próbaénekes kéziratában minden meg-
jegyzés nélkül másolásban szerepel, így eredetét
megállapítani nem lehet.

320—323. *(Élők! a halálról, Uram! te szabad
vagy, A fájdalom éles nyilai, Életemnek végső napját.)*
A Debreceni Halottasból, ismeretlen szerzőktől.

324. *Óh áldandó Szentháromság!* Ráday Pál:
Lelki Hódolásából (1715). Szerzője: Ráday Pál,
bár énekesünk nem említi.

325. *Én Istenem! benned bizom.* A Debreceni
Halottasból, ismeretlen szerzőtől.

326. *Utas vagyok e világban.* Az 1838-i erdélyi
énekes közvetítésével az ev.-ok énekeséből. Szer-
zője: Payr Sándor közlése szerint: Kiss János ev.
püspök.

327. *Csak buborék földi életünk.* A Pápai Halot-
tasból, ismeretlen szerzőtől.

328. *Az Isten az árvák atyja.* Az 1838-i erdélyi
énekesből. Szerzője ismeretlen.

329. *Nyugodjatok békességben.* A Debreceni Halot-
tasból, ismeretlen szerzőtől.

330. *Megdöbent kebellet állunk.* Az 1838-i erdélyi
énekesből. Szerzője ismeretlen.

Dr. Horkay László.

(Folytatjuk.)

A 150 éves tiszaföldvári templom.

A tiszaföldvári református egyházközség legrégibb történetéről keveset tudunk. Szücs Imre tiszaföldvári v. o. segédlelkész a 150 éves templom jubileuma alkalmával rendezett ünnepségekre, a presbitérium kívánsága alapján, megkísérelte ugyan az egyházközség és a templom történetét összeállítani, de források, különösen elsődleges források, nagyon gyéren és töredékesen állván rendelkezésére — amint munkája elején maga mondja —, csak adatgyűjtéssel szolgálhatott az egyházközség történetéhez.

Az egyházközség megreformálásának pontos idejét nem tudjuk, valamint azt sem, hogy ki volt a reformátora. Az egykorú, nagyon szűkszavú feljegyzések szerint már 1590-ben anyaegyház volt. Valószínű, hogy Kálmáncsehi Sánta Márton, vagy talán a túriak nagy reformátora, Túri Szabó Lukács, esetleg Szegedi Kis István, nagy úttörő reformátor nyomán terjedt el a reformáció — már 1550 körül — Tiszaföldváron is, mely ebben az időben népes község volt a Tisza közvetlen közelében. Fekvésénél fogva útjába esett a törökök oldalán harcoló tatár seregek, mely 1566-ban a községet teljesen feldulta, s lakosait az utolsó emberig elűzte. Az elűzött nép 1572-ben visszatelepedett és templomot épített, de ezt a templomot 1683-ban a krími-tatárok lerombolták. 1702-ben és 1707-ben a rákok dulták fel és rombolták le az egész községet. Templomukat Mária Terézia uralkodása alatt felépíteni nem engedték és csak 1788-ban építhették meg mostani templomukat.

E templom építésének rövid történetét fedezte fel és tette közzé Szücs Imre fentjelzett munkájában („Adatok a tiszaföldvári református egyház történetéhez”). A templomépítés rövid története az egyház legavultabb protokollumának pár végső lapján „Pro Memoria” c. alatt emlékezés okáért örökítettett meg, s szó szerinti szövege a következő:

„A Tisza Földvári Református Templom kezdetű építtetni 1787-dik Esztendőnek Tavaszán, minnek utánna a Kétskei Határról a fundamentumra s más végekre meg kívántató s szolgáló kövek a Tiszánn által szállítottak, s az építésre szükséges Téglák meghordattak volna. A Déli Oldalonn, a Helység Háza felől való Sarkánn tététt le az első Fundamentum kő; ugyan oda helyezettődött egy kőből kirakott Üregbe, egy Itzés, olajjal meg töltött

Üvegben tététt Irás. (De mi lehet a foglalatja rólla semmit meg nem tudhattam, nem lévén az Ekkleziában semmi legkisebb jegyzések, valamint más dolgokról, úgy erről is, és tsak némely öregebbeknek szavaiból tapogathatvann ki tsak ennyit is.) Oly frissen ment az építés, hogy már 1788-dik Esztendőben mind a Templom, mind a Torony egészen készen vólt és 26. Októberben fel is szenteltetett Helybeli Prédikátor Tiszteletes Major Mihály Úr által, a Nagy Körösi Gimnasiunból hozattatván ki éneklő Chorus. Építtetett Stucaturára, építtetett a két végén egy egy Kar Téglából, a közepén egy Kő Cathedra. — A Zsindelyezés elromolván 1810-dik Esztendőben újra Zsindelyeztetett Inokai Lakos Fodor Miklós által 3 for. és 30 kr. fizettévén ezer Zsindely felveréseért, s az egész munka idejénn 6 kőből Buza és egy mázsa Hús. A zsindely mint egy 60,000 lehetett. Idővel belseje is meg változott, mert 1815-dik Esztendőben a Stucaturája (mely Isten tudja meddig el tartott volna) Pető András akkori, igen snt principii Bíró akarattjára le szedetett és helyette kék festékekkel festett és Tsillagokkal meg rakott mennyezet készítettett; a Cathedra el rontatott, helyébe más rakattatott, ennek felébe Korona állittatott, Fából Faragott Szárnyas állatokkal fel tzifrázva — de a mely szárnyas angyalkák 1817-dik Esztendőben a Templomból kiszállittattak. Ugyan 1815-dik Esztendőben a Torony is újjonnan be Zsindelyeztetett Barta István helybeli Molnár által. — Fizetvén az Ekkleziia Balog János kép faragó és Kováts József Kürti Asztalosnak a menynezet készítéséért, és a Toronygombjának festéséért, aranyozásáért 330 forintokat, 125 font húst, 20 font sőt, egy akó bort, egy akó sert, négy kőből Búzá meg örölve. A menynezethez szükséges munkáért Barta Istvánnak 80 forintot, 2 kőből Búzá, fél akó bort; a Korona Készítéséért festő Balog Jánosnak 250 forintot, 6 kőből búzá, 2 akó bort, 14 font szalonnát, 100 font húst, 20 font sőt, 100 Tojást, 5 Itze pálinkát. Barta Istvánnak a Torony Zsindelyezéséért 170 forintokat, 2 kőből búzá, 2 akó bort. (Mint ezt a Templom és Torony állapotját tartozó Irásokban láthatni.)“

Sajnos, csak ennyit tudunk a tiszaföldvári 150 éves református templom építéséről, illetve multjáról.

A „Pro Memoria“ említést tesz két harangról is, melyek 1827-ig voltak használatban. A nagyobbikat, amely 381 font súlyú volt, 1767-ben öntötték Budán; a kisebbik szintén Budán készült 1737-ben, s a súlya 115 font volt. Ezeket a harangokat 1827-ben új harangokkal cserélték ki. 1915-ben a presbitérium önként ajánlja fel a haza céljaira két legnagyobb harangját, a harmadikat pedig 1916 nov. 11-én erőszakkal veszi el a hatóság. 1924 június 29-én a meglévő kisharang mellé helyezték a ma is

A mintegy 50,000 P-s költséggel újjáalakított nagytemplomot 1929-ben szentelte fel fényes ünnepélyek alkalmával D. Dr. Baltazár Dezső püspök. Ez az újjáalakítás nagy áldozatokat és súlyos megerőltetést kívánt ugyan az egyházközség tagjaitól, de a gyülekezet megmutatta, hogy nemcsak multja van, hanem jövődője is lesz: hite, áldozatkészsége, nagylelkűsége nem a mult emléke, hanem a jövődő ígérete.

A tiszaföldváriak nemcsak templomukat örö-

A TISZAFÖLDVÁRI REFORMÁTUS NAGYTEMPLOM 1838-BAN.

szolgáló három szép, nagy harangot s ezekkel pótolta az egyház a hadicélokra elvitteket.

Ez évben építtette újjá presbitérium Szabó Gyula orgonistakántor tervei alapján nagytemplomi orgonáját mintegy 5000 P költséggel és azt a világháborúban elesett hősök emlékére „Hősök orgonájá”-nak nevezte el.

A templom 100 éves fennállásának jubileumát 1888 október 28-án ünnepelte az egyházközség.

költék őseiktől, hanem örökölték azt a lelket is, amely 150 év előtt ezt a templomot létesítette. Ebben a lélekben ők gazdag örökséget nyertek, s ezt az örökséget ápolni és megőrizni kell, hogy szent kötelessége legyen a hitbuzgó ősök minden utódjának. A mult is példa volt, a jelen is példa legyen az eljövendő nemzedékek előtt.

Nagy Dezső.

A modern református templom.

VI. befejező közlemény.

A református templom tehát sem nem audiórium, sem nem „imaház”, oratórium, hanem olyan kultuszhely, ahol bizonyos *szent cselekmények* is végbemennek. Tudjuk, melyek ezek: a keresztség és az úrvacsora. Tehát ha bemegyünk a templomba,

ezt is észre kell vennünk a templom berendezésében. Kell ott lenni egy asztalnak és edényeknek úgy az egyik, mint másik szentcselekményhez. Ezt a berendezést is központi helyre kell tenni, hogy minden a gyülekezet színe előtt történjék és méltó legyen a

titokzatos és fenséges cselekményhez. Ezekből mindenki azonnal megláthatja és megérezheti: hogy ebben a helyiségben nemcsak „előadást” lehet hallani, hanem itt *történik* is valami. De az mégsem „áldozás”, mert amaz egyetlen áldozat már megtörtént. Hanem az unio mystica, az Istennel való titokzatos egyesülés történik.

A református templomba tehát *három* szimbólum, illetve *kép kell*: víz, kenyér, bor. Nincs tovább.

A keresztyűről itt csak annyit, hogy az szerencsére egyházunkban a hit, tudás, szeretet és engedelmesség jegyében megoldódott. A külső kereszt mellőzhető, amennyire nem mellőzhető a belső, a szívben lévő. Tehát ez irányban adjunk fel ezután egymásnak „keresztkérdéseket”.

A templomban minden egyébnek — az említett három képen kívül — tulajdonképpen *negatív jelentősége* van, mint az egész épületnek is.

Érdekes az analógia egyes nagy keleti vallások azon tétélyével, amelyek az Istent kísérlék meghatározni. És elkezdik: az Isten *nem föld, nem ég; az Isten nem fény, nem sötétség; az Isten nem angyal, nem ördög; az Isten nem ember, nem állat, s folytatja sokáig, hogy kifejezze a felséges Isten meghatározhatatlanságát. Mert sokkal könnyebb megmondani: mi nem Isten, mint őt pozitíve megismerni. Mint ahogyan mi is folytathatnánk még: Isten nem kenyér, vagy ostya; nem gyermek, vagy Apis bika, nem kezdet vagy végezet; nem magasság, nem mélység. Így tovább.*

A templomnál is: azért kellene a falak és tető, hogy *ne* érjen bennünket az időjárás. Azért a fényt törő, szűrő ablakok, hogy ne zavarjon a fényesség s főleg azért kell maga az ablak, hogy *ne* maradjak sötétben, ami miatt *nem* tudnék látni, olvasni. Az ajtók és az egész épület jól elzárnak, hogy *ne* legyen érintkezésem a külvilággal. Az orgona, hogy *ne* menjen félre az ének. A padok, hogy *ne* fáradjam el. És minden olyan egyszerű, tiszta legyen, hogy *semmi* a figyelmemet el ne vonja a nagy pozitív szándéktól, *igenléstől*, az eget felé, Istenhez igyekvésemtől.

De mivel mi már gyarló minmagunkkal a világnak egy darabját is behurcoljuk a templomba, ezért gondosan vigyázzunk, hogy magaviseletünk magabizsallt csendessége, a ruházat egyszerűsége segítsen e negatív összhatásban. Maga a lelkészi *palást* is ilyen jelentőséggel bír, s eltakarja az ígéhirdető alakját az aprólékos megfigyelés elől. Hiszen maga az odaszentesítés is *elkülönülést* jelent az eredeti értelemben. Ez az elkülönítő sajátság nyilvánuljon meg az egész templom felemelő, mondhatjuk így is: lélekemelő voltában. El, el a földiektől! Nem könnyű építészeti probléma. A kölni domban (amelynek templomhajójába be lehetne tenni a debreceni Nagytemplom nem kicsi tornyát még egy kisebb-fajta falusi toronnyal megtoldva) feltűnő, mennyire nincs benne kép, zászló, szobor stb. a katolikus templomok átlagától eltérően. A kis, apró, sötét padok is elvesznek az óriási ürben. Csak követ lehet látni. És óriási méreteket. De ez aztán csodálatosan szép. Hozzá a nagy csend. Ilyen helyeken nem lehetnek az embereknek alacsony gondolatai. (Legfeljebb a gyarló ember módjára mindent megszokó, a baksist leső portásnak.) Azért nagyon célszerűek a skót atyafiaknak többnyire sötét terméskőből gót stil-

ban épült templomai. Tisztaság és komoly méltóság van bennük.

Kint a templom környéke gondozott kert legyen. Semmiképpen nem temető. A templomba és a templom környékére temetkezés ugyan most nem fenyeget bennünket. De még mindig vannak keresztyén országok és felekezetek, ahol megteszik. Pedig a rothadandóság nem örökölheti a romolhatatlanságot. Milyen nehezen jövünk rá! Hiszen még ma is hatalmi szóval van eltítva a halotthamvasztás. Tehát kertet a templom körül, minél nagyobbat és minél szebbet! Jó padokkal ellátva. Az Úr háza közelében találjanak testi üdülést a megfáradottak, főként meleg időkbén. A templom sem hevül úgy fel. Ne féljünk a templom falát sem befuttatni. Sokan félnek ettől, hogy nedvessé teszi a falakat, gombabetegségeket okoz stb. Ez egyszerűen kertészeti szakkérdés. Azok megmondják, mit jó ültetni. Külföldön nagyon sok templom részben szép zöld futónövénnyel van borítva. Természetesen indokolt lehet az is, hogy az építészeti szépség rovására ne futtassuk be, legfeljebb egyes részeken.

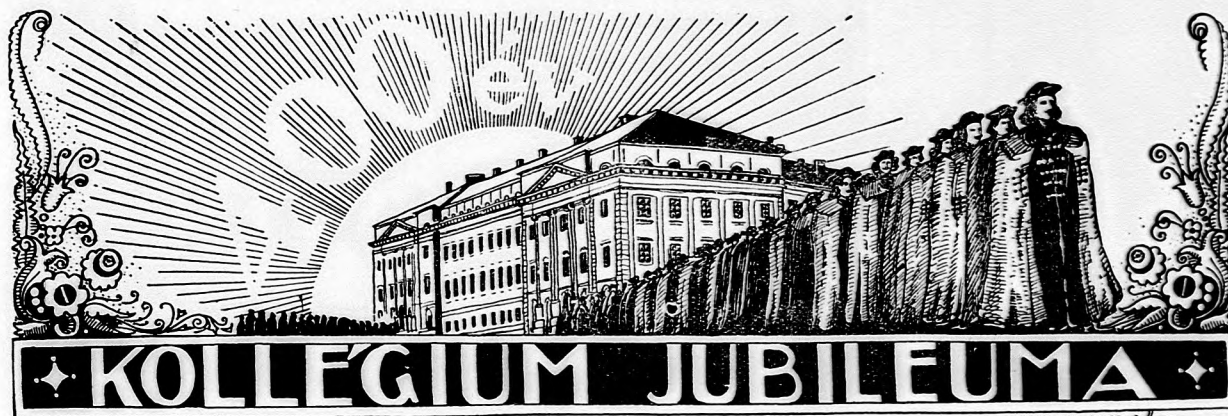
Minél nagyobb legyen a kert, de azt már nem merném mondani, hogy minél magasabban legyen a templom. Térbelileg egy sem visz közelebb a mindenütt jelenvaló Istenhez. A csillagvizsgálókat nem azért építik hegytetőkre, hogy közelebb legyen a csillagokhoz, hanem a tisztább, átlátszóbb légkör miatt. Tehát bár szép, emelkedett helyen legyen templom, de ne legyen fásasztó a feljutás, mert a templombajárás vallaná a kárát, különösen a gyengék, öregek részéről.

Végeredményben mi a templom szolgálata az ember számára? Az, hogy olyan hely legyen e földön, ahonnan könnyebb a léleknek a menny felé jutni; oda, ahol *nincs templom* (Jel. 21 : 22).

Dr. Danesházy Sándor.

Dr. Nánássy Andor egyházmegyei gondnok megnyitó beszédéből :

„A mindinkább súlyosbóó megélhetési viszonyok, a hivatali és társadalmi kötelezettségek olyan terheket rónak a lelképásztorra, amelyeknek javadalalmazása mai mérvében elegend tenni képtelen. Éppen ezért nemcsak az egyházmegyéknek és egyházkerületeknek, hanem végső fokon a Konventnek is behatóan és sürgősen foglalkozni kell a református lelkészi kar javadalalmazásának kérdésével. Nem szabad az állam kormányzatának sem engedni, hogy meglazuljon az államhatalomnak, a nemzetnek az a ha'almas, megbízható pillére, amit a magyar református lelképásztorok évszázadokon keresztül mint-máig derekasan és önzetlenül képviseltek.“

Debrecen négyszázéves Kollégiuma.

Írta : Dr. Nagy Sándor.

(Folytatás).

Cikksorozatomban immár végére jutottam. A bemutatások töredékesek, de hiszen azt a mozgalmas képet, melyet iskolánk négyszázéven át megélt, igen nehéz is volna teljessé tenni pár közlemény keretében. Nem is akart e közleményeknek más célja lenni, csak hogy pár pillanatfelvételt vetítsék fel a múltból a jelenkor szemlélődésének vásznán.

S ez a kaleidoszkópszerű mozgalmas élet annak az épülettömegnek falain belül folyt le, mely még száz év előtt is egyetlen emeletes épülete volt nagy Debrecennek. És amiként belső élete lassan-

A Kollégium legrégebb épületeiről semmiféle ábrázolat nem maradt fenn. Még a XVII. századi állapotáról is csak a feljegyzések fogyatékos adataiból állíthatunk össze valamelyes homályos képet. Közvetlenül ezek a feljegyzések sem ismertetik leírászerűleg a Kollégium épületét, csak mellékesen szólnak róla azokkal a tüzesetekkel kapcsolatosan, melyek sokszor az egész városon keresztül száguldottak végig és amelyeknek a legtöbbször a kollégiumi épületek is áldozatul estek volt.

A legrégebbiről ismert iskolának előbb a nyugati,

A debreceni református Kollégium az 1802-i tűzvész előtt. — Dr. Nagy Sándor rajza.

ként beleolvadt a modern-világ elszűrítő általánosságába, akként kellene ma már magának az épületnek is szegyenkezve meghúzódnia a körötte emelkedő paloták pompás sorában, ha a komoly megítélés még ma is nem őt állítaná az élre. Mert ezt az épületet nem az anyagi erőkből kiteljesedő bőség, hanem a lélek áldozatosságának teljessége emelte és fejlesztette.

Ez épület történetét is jó lesz tehát röviden ismertetni.

ma a hozzáragasztott északi oldala fejlődött ki. A keretszerűleg is *kollégiumi négyszög* a XVII. század hatvanas éveiben formálódott, mikor a kollégiumi ifjúságba a nagyváradi diákság beleolvadása következtében az iskola befogadó képességét növelni kellett és amikor e munkálat elvégzésére oly lelkes buzgóságú férfiú akadt, mint *Martonfalvi György*, aki előbb a keleti, azután a déli szárnyat építtette hozzá a meglévőkhöz.

Az épületnégyszög egyemeletes volt, a föld-

szinti részen arkádós tornáccokkal. Délnyugati sarkán négyszögű tornyos kapu, emeleti részén cselegökökkel, alsó részén boltíves bejáróval. A déli szárny előtt az épület egész hosszában magas kőfal húzódott végig, képezve közte és az épület között keskeny folyosót, hova a kapu mellő oldaláról szűk bejárás nyílt. E konstrukció ellenséges támadások elhárítására és az iskola védelmére szolgált. A négyszög belső oldalrészeinek felső pontjain az emeletre felvezető lépcsők helyezkedtek el, kiszögelenően sajátos építményként. Az északi szárny alatt a földszinten szűk sikátor vezetett át az egyszerű falpalánkkal kerített hátsóudvarra. Itt helyezkedtek el: a granárium, a machinárium, a latrina, időnként a diákkunyhók, majd a XVIII. század vége felé az iskolai kórház, s még később, a XIX. század közepén, a testgyakorlótér és a tornatanár lakása. A Kollégium épületéhez tartozóan, de falain kívül a tornyoskapu közelében állott a 15 nemes ifjú befogadására szolgáló *Kenessey*-féle internátus, s előtte az iskola sütő-főző háza.

Ilyen állapotban érte a Kollégium épületeit az 1802-i nagy tűzvész, melyben számos egyházi épülettel és a Nagytemplommal együtt a Kollégium tetőzete is köröskörül elhamvadt. A nagykönyvtárnak az oltásban résztvevő ifjúság halálmegvető buzgóságából semmi kára nem lett, ellenben elpusztult a coetus ládája, a diákkunyhókban az ifjak könyvei, ruházata, s általában minden holmija. A fedél nélkül maradt tanulósereg húzamosabb ideig a város polgáresaládjainál helyezkedett el, a tanítás pedig a professzoroknak lakásain folyt.

Az iskola befogadóképessége már a tűzvész előtt elviselhetetlenül elégtelennek bizonyult. Egy-egy tanteremben 230—250 gyermeknek kellett szorongani. Tehát az egyházkerület már 1801-ben elhatározta, hogy az iskola épületét két-, esetleg háromemeletre való felhúzással kibővíti. Szerencse, hogy az építkezéshez megrendelt faanyag idejében nem érkeztek meg, mert különben a tűzvészben azok is odapusztultak volna. De így is huszonhat és félezer forint kár érte a Kollégiumot.

E csapás miatt a háromemeletes építkezésre többé gondolni sem lehetett. Meg kellett elégedni

annival, hogy a déli szárny kétemeletessé építetik fel, a többi szárny pedig úgy-ahogy rendbehozatik, mint volt, egy emelettel. Így is „a magyarországi helvétziai vallástételt tartó ekkleziák és jótévedők adakozásából” és tizenhárom esztendő alatt (1803—1816) fejeződhetett be az építkezés. Az előző állapothoz viszonyítva az udvar kevésbé megnagyobbodott, mert az alapokat kissé kijebb hozták ki az utcára, főleg éppen a ma is olyan alakban ismert déli homlokszárnyat, melyet — ismétlődhető tűzveszedelemre való tekintettel — a többi szárnytól valami kétölnyi távolságra elszakítottak, az elszakított szárnyakat tűzfalal látták el, s a homlokzati szárnyal téglakerítés által kapcsolták össze.

Az akkori szűk anyagi viszonyok közt, melyeket a napóleoni háborúk miatt bekövetkezett devalváció még inkább szorongatóbakká tett, teljesen érthető, hogy nagyobb mérvű erőfeszítésre nem volt módjuk eleinknek. Az új épület mégis jó hatással volt a szemlélőre. Egyik külföldet járt atyánkfia pl. akkortájt így írt: „Méltóságosan néz ki a debreczeni főiskola új épülete, mely ha a berlini és bécsi egyetemekkel nem mérkőzhetik is, az újonúj lipceivel versenyt fut; a hálai és göttingai hasonlólag új egyetemi épületeket pedig magaután hagyja, nem hasonlítva az érintettek szolgáljaul sem tekinthető jénait. Azonban — teszi hozzá keserűen — annál nagyobb contrastot képez a háta megett zsugorodó ótanoda; ebben van még az olvasóterem és carcer is és pedig ez utolsó oly tisztességes állapotban, hogy aki 24 órát benne tölt, bátran hurcoltathatja magát kórház felé.”

A Kollégium épületeinek régi tagozata a mai formáját — ismét csak református híveink áldozatos készségéből — az 1870-i építkezéssel nyerte. Ez abból állt, hogy a régi három szárny földig leromboltatott, s helyén a homlokzati szárnyal összekötött szinten kétemeletes traktusok emelkedtek fel.

A hátsó udvaron ma elhelyezett újabb épületek (internátus és konviktus) a világháborút közvetlen megelőző esztendőkből valók. Ekkor költözött ki az ősi falak közül a maga különálló szép épületébe a gimnázium is.

(Vége.)

Újjáalapítás.

(Dr. Kun Sándor előadása a Baltazár amerikai alap emlékünnepe.)

Egyházkerületi közgyűlésünk határozata és kegyeletes hagyományunk alapján 1923-tól kezdve minden év május 22-e táján a Kollégium tagozatai egy kis bensőséges ünnepséget szoktak rendezni arra való hálás visszaemlékezés céljából, hogy megboldogult nagy püspökünk, Dr. Baltazár Dezső, 1922-ben az említett napon lépett először Amerika földjére. E nevezetes útjának az volt ugyanis a célja, hogy az Északamerikai Egyesült Államok társadalmát, elsősorban református hittestvéreinket a siralmas helyzetbe jutott debreceni református Kollégium számára szóló szívből jövő adakozásra kérje fel.

Negyvenkét református egyházban fordult meg, ahol pompás angol nyelvtudással elmondott templomi beszédekkel és egyéb egyházi szolgálatokkal, vala-

mint népgyűléseken és nyilvános előadásokon tartott lánglelkű szónoklatokkal fel tudta kelteni az amerikai rokonszenvét önhibáján kívül nagyszegénységben tengődő ősi főiskoláink iránt, megnyíltak a szívek és jókedvű adakozásra kitérültek a lelkek. Ezernyi veszélyel, fáradtsággal, töredelemmel járó három hónapig tartó adománygyűjtő körútját két évvel később 1924—25-ben megismételte, amikor is hat hónapon keresztül végezte magasztos missziói szolgálatát.

Két tengerentúli útjának munkáját siker és áldás koronázta. Létrehozta Kollégiumunk felemelésére és szegénysorsú növendékeink felségélyezésére mintegy 40,000 dollárnyi összegyűjtött tőkével a róla és az adakozókról nevezett hatalmas Baltazár—

Amerikai-alapítványt, amely mintegy 230,000 P-re felnövekedve, évente 8500 P körüli segínyt juttat szegénysorsú, jóelőmenetelű, derék tanulóknak, kétszer annyit, mint a megmaradt és újonnan tett összes többi kollégiumi alapítványok együttvéve.

Ennyi a száraz történeti tény. De nem elég, hogy e bámulatba ejtő pusztá számszerű adatokat csupán örvendetesen tudomásul vegyük, hanem e mellett lelkünk gazdagodása céljából élesen kutató szemmel mögéje kell tekintenünk ezeknek a látható tényeknek, és meg kell vizsgálnunk azokat a láthatatlan erkölcsi erőket és a szív mélyén eltakart érzéseket, melyek ezt a csodálatosan szép, hatalmas alapítványt létrehozták.

Baltazár Dezsőnek — saját szavai szerint — erre a missziói útra el kellett mennie, mert nem hagyta nyugodni a hála, amellyel a szellemi édesanyaként szeretett Kollégiumnak tartozott. A gimnázium hetedik osztályától kezdve ifjúkori tanulmányait ebben a főiskolában végezte, ennek a Kollégiumnak a neveltje volt, s a kapott szellemi javaknak áldozatos meghálálására elkötelezve érezte magát egész életében. Meghatóan vallja magáról, hogy nevelő édesanyja, a Kollégium iránti hála nem tudott elválni lelkétől egészen sirja bezártáig. S valóban, szinte életének alkonyatán hön szeretett főiskolájának anyagi romlásba jutásakor a gyermeki hálának szent érzeménnyel átizzította egész valóját megacélozta testi-lelki erejét, lemondott nyugalmaról, kényelméről, kétszer is vállalta a törődést, a tengerentúli utazás veszélyeit és fáradságát, az idegen föld bizonytalan-ságát, az alamizsnakérdés lelki kényelmetlenségeit, az esetleges sikertelenséget csak azért, hogy segítő forrást nyisson a Kollégium számára.

De nem hagyta nyugodni az a felelősség sem, amellyel mint előjáró a debreceni Kollégium sorsáért a magyar nemzet és az egyetemes kultúra történelmének tartozott. Mélyen átérezte, hogy a Kollégium pusztulásának és veszésének már csak merő gondolatára is gyászt ölthet a múzsák kara, és végső erőmegfeszítését is harcha kell vinni minden igaz magyar léleknek. Teljes tudatában volt a reá nehezéző felelősségnek, melyet mint vezérnek viselnie kellett az ősi Alma Mater jólétéért, hiszen a debreceni Kollégium nemesak a magyar nemzeti kultúrának, hanem az egyetemes művelődésnek is nélkülözhetetlen világító tornya. Nem csak hangoztatta, hanem önfeláldozóan végezte is a lelkiismereti szolgálatot a Kollégiumért, melyet — mint írta — nem engedhetünk elveszni, amíg csak a tudomány világossága, az evangélium tisztasága, az emberszeretet áldása és a hazaszeretet kötelme becses lesz előttünk.

A hála és a felelősség mellett legfőképpen a magyar tanulóifjúság, a szegénysorsú növendékek iránt érzett édesatyai gondoskodó szeretete indította el kétszeri amerikai útjára. Fájt a lelke azért a sok tehetséges törzsökös magyar gyermekért, akik anyagi erő híján nem tudják kiképezni, kiművelni magukat, s így vigasztalan körülményeik folytán elkallódnak, elpusztulnak, pedig arra lennének hivatva, hogy az egyetemes magyar szellemi értékállományt garapítsák. A Kollégiumot mindig a szegény diákok iskolájának nevezték. A világháború előtti időkben hatalmas alapítványainak kamataiból évi 35,000 K-t osztottak ki segély címén a szegény tanulóknak, míg az utóbbi időben e címen a régi alapítványok

után mindössze 1700—1800 P-nyi támogatást lehetett nyújtani. A Kollégium alapítványainak elenyésése tehát elsősorban a szegény családokból származó, östehetséggel megáldott színmagyar tanulók sorsát tette kétségessé, ennek a sorsnak pedig, mint a nemzet jövő sorsa egy darabjának a biztosításáért — aggodó és szerető szíve mélyén úgy érezte — még a kockázatos, sok veszélyt rejtegető lépéstől sem szabad magát visszatartania.

Az a körülmény pedig, hogy a magyar kálvinisták legendás hírű rangidős püspöke, az Egyetemes Konvent lelkészelnöke a debreceni Kollégium fennmaradásának biztosítása s benne a szegény tanulók segélyezhetése céljából alamizsnagyűjtés végett vándorbotot vette a kezébe, mélyen meghatotta az egyébként üzleties szellemű amerikai társadalomnak a szívét. Baltazár püspök segélykérőszózata természetesen elsősorban az amerikai reformátusság lelkét készítette buzgó adakozásra. A kisebb és szegényebb gyülekezetek is megható szívósággal és ragaszkodással ajánlották fel és gyűjtötték össze dollaraikat Kollégiumunk felsegélésére. Mindezek a bibliai özevegasszony filléreire emlékeztetnek, s erkölcsi tekintetben megsokszorozzák a nyújtott segély értékét.

Az amerikai milliomosoknak a szíve nem nyílt meg a zörgetésre, de kitárult azoké, akiknek a szeretet a legfőbb gazdaságuk. Az idegen ajkúak, különösen az angol püspöki egyház és hívei, akikre pedig püspökünk nagy reménységgel számított, kevés érdeklődést és adakozó kedvet mutattak. A segélyalap legnagyobb részét református gyülekezetek és egyletek, nő- és ifjúsági egyesületek, hazafias és társas magyar körök, végül más vallás felekezeti magyar egyletek, egyházi és társadalmi alakulatok adták össze.

Ezeknek az amerikai közületeknek és magánembereknek a lelkében dicsőemlékeztető nagy püspökünk segítségért kiáltó szava fel tudta ébreszteni az adakozás vágyát és az áldozathozatal szándékát. Bár új viszonyok és törekvések között éltek, s az új világnak rájuk nehezéző gazdasági válsága igénybevette anyagi erejüket, mégis az óhaza iránti honvágy az ősi debreceni Kollégiumnak még oda is átragyogó dicsősége és mostani súlyos megpróbáltatása megindította szívüket és örömmel ajándékozták oda nélkülözhető kisebb-nagyobb pénzáldományukat.

Láthatjátok tehát, kedves ifjú barátaim, hogy ezt a nagyszabású alapítványt a gyűjtő részéről a Kollégium iránt érzett hála és felelősségtudat, a szegénysorsú magyar ifjúság iránt táplált atyai szeretet, az adakozók részéről pedig Baltazár Dezső püspök egyénisége és magasztos missziója iránt megnyilatkozó csodálat, továbbá a pusztulásnak induló nagy értékek megmentésének mélyesen emberies óhaja hozta létre.

Önkéntelenül ajkunkra tolul most már az a kérdés, mire tanítják és kötelezik a közelmúltnak e megható emlékei a debreceni Kollégium mai ifjúságát. Én azt hiszem, hogy mindenekelőtt a nemes példa férfiasan elszánt követésére.

Édes Fiaim! El kell múlnia annak az időnek, midőn gyönyörű szónoklatok hangzanak el, de az üres beszédet semmiféle komoly cselekedet nem

követi. Ma a tettek idejének kell beköszönteni: minél kevesebb szóközi frázis, de annál több férfias elszánás, építés és alkotás.

Jakucs István kollégiumi igazgató úr a múlt esztendőben „A debreceni református Kollégium alapítványai” című füzetét elküldötte minden volt kollégiumi diáknak, melyben felkérte őket a Kollégium régi elértéktelenedett alapítványainak pótlására. Hiszen igen sokan vannak közöttük, akik a régi szép ösztöndíjaknak köszönhetik, hogy elvégezheték tanulói pályájukat, a Kollégiumnak köszönhetik, hogy emberré lettek. Minden évben 35,000 K-t adott a Kollégium ösztöndíjnak, ez tíz év alatt 350,000 K, harminc év alatt több, mint egymillió korona. Mit lehetne ma ekkora összeggel tenni, ha mindazok visszafizetnék a Kollégiumba ösztöndíjukat, akik harminc év alatt kapták. Nem lenne ma nehéz helyzetben a Kollégium, nem lenne diáknymor, újból teljesíthetné a Kollégium régi hivatását, hogy az igazi értékes tehetségeket a legszegényebb sorsból kiemelhesse és megmenthesse a nemzet jövődjé számára.

Sajnos, ezt a nemes szót eddig csak három régi diák szivlelte meg: Dr. Nagy Sándor tanár úr, aki a Kántus történetéről írt munkájának tiszta jövedelméből Kántus-alapítványt létesített, Németh Vince tiszaroffi református lelkész, aki a Soltra-alapítványt élesztette fel 1000 P-s adományával és Dr. Bay Zoltán egyetemi tanár, aki visszatéríti mindazt az ösztöndíjat és segélyt, amit nyolc esztendő alatt a gimnáziumtól kapott, mintegy 1000 P-t. Őszintén ki merem mondani, ez a nemfördömség onnan van, hogy a régi diákokba tanulói pályájuk alatt nem nevelődött beléjük az áldozatkészség, a jókedvű adakozás szelleme és erénye, megszokták, hogy csak kapjanak az iskolától, de arra nem igen gondoltak, hogy érte anyagi áldozatot is hozzanak.

Édes Fiaim! A mai idők azt követelik tőlünk, hogy társadalmi, családi, egyéni életünket az önmegtartóztató szociális támogatás, az önzetlen felebaráti segítség szelleme hassa át. Ezt hirdetik nemzetünk vezetői is, de ez a mi jól felfogott érdekünk is. Én azt akarom, hogy legalább a gimnáziumi tanulók mindegyike a kapott segélyt és ösztöndíjat kölcsönnek tekintse s ha az életben jól megy dolga, gondoljon arra, hogy akkor is lesznek szegény tanulók és lehetőleg fizesse vissza mindazt az adományt, amit az iskola részéről élvezett. Én rá akarok Benneteket rendszeresen nevelni arra, hogy midőn a Kollégiumtól jótéteményben részesültök, azonnal feltámadjon Bennetek az áldozathozatal kötelezettsége is.

Ebből a célból javasolni kívánom egyházi főhatóságunknak, engedje meg, hogy növendékeink az anyaiskolától nyújtott mindenféle jótéteménynek öt százalékát, az önkéntes adakozás boldogságát újra meg újra átélve s ezt a nemes erényt önmagunkban fokozatosan kifejlesztve és állandósítva, visszafizethessék a Kollégiumnak általuk létesítendő új alapítvány javára.

Ez azt jelentené, hogy aki teljes tandíjmentességet élvez, a 80 P tandíj öt százalékát, tehát 4 P-t, a negyed tandíjas 3 P-t, a féltandíjmentes 2 P-t, az I. fokon levő internátusi növendék a teljes díj összegéhez viszonyítottan 11 P 50 fillért, a II. fokon

levő 7 P-t, a III. fokon levő 3 P-t fizetne be ebbe az alapba évenként: azonkívül aki 40 P segélyt kap, 2 P-t, aki 20 P-t kap, 1 P-t, s aki 10 P-t, az 50 fillért juttatna vissza ebbe az alapítványba. A gimnázium tanulóinak tandíj, internátusi kedvezmény, ösztöndíjak, segélyek címén évenként körülbelül 30,000 P-t ad a Kollégium. Ha ennek öt százaléka, vagyis 1500 P minden évben ilyen önkéntes visszafizetés formájában befolyyna ebbe az alapba, akkor ez az összeg pl. húsz év alatt kamatos kamataival együtt felnövekednék kb. 45,000 P-re, ami már tekintélyes alapítvány lenne, s ekkor megkezdhetné jótékonykodását rendeltetése szerint a szegény tanulók támogatására.

A kapott segélyk és kedvezmények öt százaléka igazán elenyészően csekély összeg, ennek jókedvű visszatérítését boldogan vállalhatja minden nemeserzésű tanuló. Ennek a folytonos önkéntes felajánlásnak valódi értéke nem is az összeg nagyságában rejlik, hanem abban a fokozatosan kialakuló szociális érzületben, lassanként állandósuló áldozatkész lelkiségben, amely később, felnőtt korban csodákra lesz képes. Az ilyen lelki minőségű, ilyen érzésektől átizzított öreg diák nem lesz siket a Kollégiumnak segítségért kiáltó szavával szemben, hanem fennkölt gondolkozásánál és segítésvágytól áthatott érzésvilágánál fogva örömmel fogja visszatéríteni az Alma Materől kapott kölcsönt, mihelyt csak teheti.

Édes Fiaim! Ősi anyaiskolánk, drága öreg Kollégiumunk iránt érzett rajongó szeretettel kérlek Benneteket, adjunk mi nemes példát a jelenvaló és eljövendő nemzedéknek. Én a magam részéről ebben az ünnepi órában megfogadom, hogy teljes testi és szellemi erőmmel, egész életemmel a Kollégium számára való odaáldozásán kívül mindaddig, amíg Alma Materünk szolgálatában állok, évenként 100 pengőt fogok befizetni egy alapítvány céljaira. Titeket pedig arra kérlek, hatalmazzatok fel arra, hogy főhatóságunk elé odaterjeszhessem jóváhagyás végett azt a magasztos elhatározástokat, hogy minden kapott jótéteménynek, ösztöndíjnak és segélynek öt százalékát vissza akarjátok fizetni egy alapítvány létesítésére. Feleljetek fennhangon egy szívvel és lélekkel, megadjátok-e a felhatalmazást, feleljetek!

Nemes Tanulóifjúság! Szívem legmélyéig meghatódva ki merem mondani azt a megállapítást, hogy e megszentelt falak között erkölcsi súly, lelki mélység, következmények és távlatok határtalansága tekintetében szebb és megkapóbb elhatározás még nem született meg. E döntés ereje fel kell, hogy rázza az egykedvűeket. Magasztosabb formában nem lehetne megülni a Baltazár—Amerikai ünnepélyt.

Az ifjúságnak ez a szózata el fog jutni a nemes-szívű és adakozó lelkű amerikaikhoz, és jóleső megnyugvást fog nekik okozni, hogy nem érdemtelen ifjúságra pazarolták adományokban megnyilvánuló szeretetüket. Boldogítani fogja őket az a tudat, hogy a debreceni református Kollégiumban olyan tanuló-sereg él, amely csak úgy és akkor várja a jó Isten segítségét, ha előbb minden erejével önmagán igyekszik segíteni.

És idélek Téged is, megboldogult nagy püspö-

künk, Baltazár Dezső, aki Kollégiumunk egyik legnagyobb jóttevője voltál, s aki édesanyaként szeretett ősi iskoláért oly sokat fáradtál, küzdöttél és szenvedtél. A 400 esztendő öreg Kollégiumnak a mostani ifjúsága méltóképpen kíván hódolni a Te megdicsőült emléked előtt. Hozzád hasonlóan ez a lelkes sereg is elindul tengerentúli útjára. Át akar hajózni a részvétlenség, egykedvűség, a közöny és önzés végtelen, rideg tengerén a megértő, ember-szerető, áldozatrakész lelkek országának virányos révpartja felé. Tudja azt, hogy csak az önös embernek nincs vigasztalása a földön, s ezért meg akarja szerezni azt a boldogító érzést, amely az adakozás, a felebarátokkal tett jócselekedetek nyomán fakad fel a szív mélyéről, amelynek Te oly gazdag birtokosa voltál.

Tekints le a mennyekből mélytűző jóságos szeretetet árasztó nagy dióbarna szemekkel erre a derék ifjú seregére, nyujtsd feléje atyai áldásodat, szellemed indítsa el őket az öreg Kollégiumért való imádkozás, dolgozás és áldozás szent ösvényein.

Úgy legyen!

A „Református Keresztvén Imádságos Könyve” cím alatt mintegy 25 ív terjedelemben jelenik meg Vásárhelyi János püspök imádságos könyve. A könyv hétköznapi, alkalmi imádságokat, elmélkedéseket és a Kálvin műveiből vett gondolatokat és szemelvényeket tartalmaz. Tájékoztatásul közöljük a könyv előszavát. Az előszó mutatja a könyv szellemét és célját.

„Előszó. A lesgzentebb iskolában tanultam meg imádkozni. Engem éveken át betegeskedő édesanyám tanított meg imádkozni. Testvéreim korán haltak meg és csak én maradtam meg édesanyám mellett, mint az ő egyetlen vigasztalása és remény-sége. Sokszor ültem, mint elemista gyermek, órákon keresztül édesanyám ágya mellett és imádságokat olvastam fel neki a Tompa Mihály „Olajág” című imádságos könyvéből, amelyet házasságuk alkalmával édesapám ajándékozott édesanyámnak. Együtt saját szavainkkal is sokszor imádkoztunk.

Korán kezdtem imádságokat írni. Az első imádságot ötödik gimnazista koromban írtam és mondtam el falusi templomunkban. Ettőlkezdve gyakran írtam imádságot. Elsőéves theologus koromban addig írt imádságaimat egy füzetben letisztázva, névnapi ajándéku adtam édesapámnak. Theologus korom óta több imádságom jelent meg nyomtatásban, míg végül lelkési szolgálatom ideje alatt írt imádságaimat: „Az Úr színe előtt. Református lelkipásztor imakönyve” címen külön kötetben adtam ki.

Miért mondom el ez emlékeztetéseket? Azért, hogy feltárjam e most megjelenő imádságos könyvem

kiadásának indokát. Milyen célt kívánok szolgálni ez imakönyvemmel? Mint az imádság gyakorlásában jártasabb testvér kívánok odaültni református testvéreim mellé és akkor, amikor saját érzéseik elé Isten elé vitelére nehezen találják meg az alkalmas szót, imakönyvemmel segítségükre óhajtok lenni. Az utat kívánom mutatni, az imádságnak Isten felé vezető útjait. Ennyi szolgálatot tud tenni a hívő ember Isten kereső testvéreinek. A többi azután a Szentlélek Isten ajándéka, aki véghez viszi a nagy csodát, megcselekszi, hogy a békesség után vágyakozó lélek találkozhat és megnyugodhat jóságos Istenében, nyerhet Istentől kegyelmet kegyelemre.

Azzal az imádságos óhajttal bocsájtom útjára ezt az én nékem legkedvesebb könyvemem, hogy Isten Szentleke e könyv minden olvasóját részesítse e legdrágább ajándékban.

Üdv az olvasóknak! Az Úrnak 1938. évében. Pünkösöd havában.

Vásárhelyi János, püspök

A könyv megjelenésére felhívjuk olvasóink figyelmét. Megrendelhető az Erdélyi Református Egyházkerület Iratkeresztése (Cluj, Strada Bratianu 51), vagy a Minerva Könyvkiadóvállalat (Cluj, Strada Baron L. Pop 5) útján.

Ára fekete egész vászonkötésben 80 lei, színes egész vászonkötésben 90 lei.

Adatok a tiszaföldvári református egyház történetéhez. Egybegyűjtötte: Szűcs Imre vallásoktató segédlelkész. Tiszaföldvár, 1938. 56 lap + 3 kép.

Szűcs Imre ebben a füzetben olyan munkát végzett, amelyet minden gyülekezetben szolgáló segédlelkésznek el kellene végezni, mert el lehetne végezni. Nem egyháztörténeti monográfiát kellene írni minden segédlelkésznek, hanem össze kellene gyűjteni a saját egyháza történetére vonatkozó adatokat. Ezeket ki lehetne nyomtatni és néhány fillérért kezébe lehetne adni minden presbiternek, minden egyháztagnak, hogy legalább nagyjából eklézsiája és temploma multját, lelkipásztorai és presbiter-elődjei életét megismerhesse. Milyen buzditóan hatna s milyen áldott eredménye lenne, ha egy-egy ilyen füzetel indítanak önálló egyházi életre a konfirmálók ifjú seregét. Mindenki tudná és sohasem felejténé el saját egyháza történetének fontosabb adatait.

Szűcs Imre a tiszaföldvári református nagytemplom 150 éves fennállása alkalmából adta ki fenti cím alatt kis füzetét, amely — mint maga mondja — nem igényeli a történeti címet, hanem csak adatgyűjtéssel kíván szolgálni. Szerző — akinek sem idő, sem elsődleges forrásmunka nem állott rendelkezésére — egy-két anyakönyvi szelvényzet és levéltári darab kivételével csak a XIX. század elejétől található presbiteri jegyzőkönyvekre támaszkodhatott. Ezeket a jegyzőkönyveket azonban lelkiismeretesen végigtanulmányozta, gondosan és precízen elrendezte és nem csupán idézett a jegyzőkönyvekből, hanem a maga gondolatait, szerény intéseit, véleményeit, tudását és „próféciá”-ját is hozzáadta.

Munkája elején hűséggel idézi az egyház legrégibb jegyzőkönyvének pár végső lapján „Pro

Memoria" c. alatt emlékezés okáért megőrzött szöveget, amely szöveg a nagytemplomra és harangjaira vonatkozó legrégebbi történeti adatokat tartalmazza. Megemlíti a templom centennáriumát, majd az 50,000 P-s költséggel újjáalakított nagytemplom újbóli felszentelését.

Az egyház történetére vonatkozó adatanyagot — szellemi és anyagi tartalmánál fogva — két részre osztja: szellemi és anyagi adatokra. A szellemi adatokról, illetve az egyház „szellem-lelki” orcájáról a következő címek alatt beszél: A délszín éveiből, A hanyatlás félszázada, A lélekzétvétel esztendői, A könnyek évei, vagy vérnek évei, A jövődő kapujában. Ez utóbbi cím alatt beszél a református egyház és más keresztyén felekezet közötti viszonyosságról Tiszaföldvár határán belül.

Az egyház anyagi adatainak tárgyalásánál beszél az aranykorról, az üres kamaráról és a lábrakapás idejéről. Felsorol végül „mintegy mintául” egy néhány világitó életű, buzgó és példás jellemű főgondnokot, segédlelkészt, tanítót és presbitert, akiknek a nevei fel vannak jegyezve.

A függelék tartalmazza 1642-től kezdve napjainkig a lelkészek és segédlelkészek, 1720-tól kezdve az iskola-mesterek, 1830-tól a rektorok és préceptorok, 1745-től a „leánykák tanítói” és végül 1745-től kezdve a születésnök neveit.

Szücs Imre nemcsak szép, hanem kezdeményező és követésre méltó munkát is végzett. Megmutatta, hogy milyen szépen lehet dolgozni a falusi parókiák csendjében még akkor is, ha kevés az idő, még akkor is, ha nincs elsődleges forrás. Pedig van forrás, nagyon sok van, de nincsenek forrásra szomjúhozó lelkek.

Vagy vannak? Mutassátok meg !

Ad rem !

Nagy Dezső.

„Példák gyűjteménye” címen jelent meg Pócs Lajos református külmisziói segédlelkész könyve, mely 1037 illusztrációt tartalmaz az evangéliumi igazságok megvilágítására.

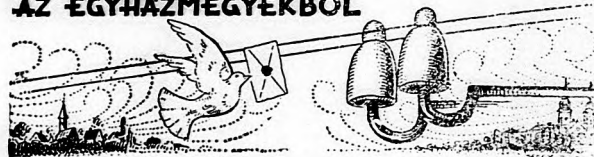
Lelkipásztorok, vallástanítók, tanítók, belmisziói munkások nagy haszonnal forgathatják ezt a könyvet szolgálatukban, de a benne lévő példák lelki gyarapodást jelentenek a hívő keresztyén közönség számára is.

Arany-nyomással ellátott díszes vászonkötésben és ízléses kartonborítékban, jó papíron könnyen olvasható, tiszta betűkkel van nyomtatva. A példák abécés rendben összeállított fejezetekben, címeikkel és sorszámozással ellátva összesen 320 oldalt tesznek ki.

Átnézte és előszóval ellátta: Csűrös István ny. református gimnáziumi vallástanár. A gyűjtemény végén abc-rendben összeállított tartalomjegyzék van és a példákban előforduló történelmi neveknek ugyan- csak abc-és rendben összeállított névmutatója.

Ára kötve: 4 P, füzve: 3 P. Postai küldés esetén 20 fillér portó. Megrendelhető a következő címen: Pócs Lajos Budapest, IX., Kálvin-tér 8., II. 17. Postatakaréki csekk számla: Pócs Lajos Budapest, 51.236.

HIREK AZ EGYHÁZMEGYÉKBŐL

BEREGI EGYHÁZMEGYE.

Dr. Ravasz László püspök Vásárosnaményban.

A vásárosnaményi református egyházat évről-évre magas egyházi kiválóságok tüntetik ki látogatásukkal. A gyülekezet 1936. évben néhai, boldogemlékű Baltazár Dezső püspököt, 1937. évben Maklár Károly püspököt látta vendégül, most pedig — máj. 19-én — Dr. Ravasz László, a dunamelléki egyházkerület püspöke, az Országos Református Lelkészegyesület elnöke volt nagy szeretettel körülvevett vendége. E látogatáshoz az alkalmat és lehetőséget a vármegye területén működő lelkészegyesületeknek Mátészalkán ugyanezen nap délelőttjén tartott közös konferenciája adta meg, hol Dr. Ravasz László püspök elnökölt s így szíves örömmel vállalta azt a missziói szolgálatot, hogy este a vásárosnaményi hatalmas, új templomban hirdesse az Igét. Szolgálat valóban misszió volt, felejthetetlen emlék és áldás minden lélekre, aki hallotta ajakán át az Isten üzenetét.

A püspök Mátészalka felől délután fél 6 órakor érkezett Vásárosnaményba. Az út mentén lobogó díszbe öltözött házak jelezték, hogy ünnepel Vásárosnamény. A református templomhoz vezető út mentén végtelen sorban sorakoztak a helybeli iskolák református növendékei ünnepelőben, kezükben virággal. A sorfal mögött a helybeli és vidéki érdeklődők hatalmas várakozó tömege. Izgalomtól dobogó szívek, kipirult arcok tekintettek a magas vendég érkezése elé. S olyan szép, meleg, virágillatos májusi délután volt. A templomelötti téren hatalmas négyszöget formáltak a vásárosnaményi, a jándi és tákosi leányegyesületek tagjai, összesen 100 leány. Rendkívül lenyűgöző, gyönyörű látvány volt a különböző leányegyesületek különböző terv szerint készült magyaros egyenruhája ős-beregi himzéssel és motívumokkal egyszerű házivászonból. Egyik muskátli, másik búzavirág, harmadik tulipán, együtt egy virágcsokor. A négyszög közepén Péchy Szabolcs főispán, egyházmegyei gondnok társaságában s a helybeli presbitérium élén Kelemen Gyula esperes várta az érkező vendéget. Leállt a forgalom, a boldog várakozás csendje telepedett a templom környékre.

Pontosan fél 6 órakor érkezett meg Dr. Ravasz László püspök Péchy László e. m. gondnok, országgyűlési képviselő és Dr. Vasady Béla egyetemi nyilvános rendes tanár, az Országos Ref. Lelkészegyesület tanulmányi főtákarának kíséretében. A gyermekek felvirágzott sorfala előtt a község nevében Iván Ernő főjegyző az előljárárság élén üdvözölte a püspököt. Az innen gyalog megtett út virágözönben vezetett a templomelötti térig, melynek bejáratánál Balázs Erzsike és Kelemen Lacika díszmagyarban nyújtottak át két fehér virágcsokrot. Ez után

Kelemen Gyula esperes-lelkész a helybeli gyülekezet és beregi egyházmegye nevében köszöntötte s az erre adott válaszból kisugárzott annak megérzése, hogy ez a gyülekezet és ez a vidék nagy szeretettel várta és fogadta körébe a magas vendéget.

Az este 7 órakor kezdődő istentiszteleten az ezernél is több lelket magába fogadó, hatalmas templom ismét kicsinynek bizonyult. Sokan maradtak a kapukon kívül. Megjelent itt az egész vidék úri társadalma is felekezeti különbség nélkül, messzi vidékről jöttek egyszerű emberek, asszonyok, leányok. Huszonöt palástos lelkipásztor emelte az istentisztelet méltóságát. Bibliát olvasott és imádkozott Csatóry Jenő jándi lelkész, e. m. főjegyző. Lendületes imája magával ragadta a lelkeket. Ravasz László püspök a Galatákhöz írt levél 2. rész 20. verse alapján hirdette az Igét, e kérdésre adván feleletet: hol van a te Krisztusod? Méltatlan lenne arról a csodálatos művészetről írni, ami az igemagyarázat belső felépítésében és szónoki előadásában érvényesült. Ravasz László neve fogalom. Az ország legnagyobb szószékéről, a rádióból mindenki ismeri, de aki lábai előtt letelepedve hallhatta itt, csak most jött rá, hogy csak most ismeri igazán. Mint a májusi meleg eső hullott a lelkekre az Ige áldása s a nagy, figyelő csendességben a Szentlélek járt közöttünk. A gazdag lelki hatást jelentős mértékben emelte Dr. Janka Sándor kir. közjegyző, e. m. tanácsbíró szólóéneke, kinek páratlan szépségű bariton-hangja magas szárnyalással vitte Istenhez a lelkeket. Szép és tökéletes volt a helybeli Református Vegyeskar énekszámá Gáll János igazgató tanító, református kántor vezénylete mellett. A Himnusz hangjai után egy lelkiekben meggazdagodott sereg távozott a templomból, hogy soha el ne feledje ezt az áldott találkozást.

Este Kelemen Gyula esperes és felesége látták vacsorára vendégül Dr. Ravasz László püspököt. A vacsorán részt vettek: Dr. Máthé Béláné, Dr. Janka Sándorné, Péchy László országgyűlési képviselő, Péchy Szabolcs főispán, Dr. Vasady Béla egyetemi tanár, Dr. Máthé Béla földbirtokos, e. m. tanácsbíró, Dr. Janka Sándor kir. közjegyző, e. m. tanácsbíró, P. Buday Ferenc földbirtokos, e. m. tanácsbíró. A szűkebb körben eltöltött kellemes este után Dr. Ravasz László püspök és társai az éjjeli órákban visszamentek Mátészalkára, hogy másnap részt vegyenek a Református Élet háromnapos konferenciáján.

DEBRECENI EGYHÁZMEGYE.

Orgonaavatás Hosszúpályiban. Bernáthfalvi Bernáth Lajos, a hosszúpályi református egyházközség egyik nagyon buzgó és igen áldozatkész tagja, aki már eddig is többször megbizonyította egyháza iránti szeretetét és hűségét, most ismét példát mutatott arra, hogy hogyan lehet és hogyan kell szolgálatot tenni a Krisztus földi egyházának és arra, hogy miképpen kell segíteni ott, ahol szükség van a segítségre. Tudvalevő ugyanis, hogy a hosszúpályi református egyház régi orgonájának nagyobb fajta princípál sípjait hadi célokra a háború alatt elrekvirálták s azóta az orgona a régiség és a megfosztottság szomorú állapotában sir és jajgat lelkének elrabolt, de mindig visszasóhajtott fele után. Az orgona-

leleknek ezt az elrabolt felét adta most vissza Bernáth Lajos akkor, amikor mintegy 400 pengős költséggel a hiányzó sípokat pótolta s az egész orgonát átjavíttatta Üveges Zoltán debreceni orgonakészítő-mesterrel.

Május 29-én avatta fel ünnepélyes keretek között a csaknem teljesen újjáalakított orgonát Csíghy Andor lelkipásztor, aki a 150. zsoltár 1—3. versei alapján tartotta meg felavató beszédét, amely után Kulcsár Lajos, a gyülekezet segédlelkésze szavalt el „Az Úr áldassék” című saját költeményét. A versíró segédlelkész Bernáth Lajos úrnak ajánlotta szép alkalmi költeményét, mintegy köszönetül és hálaul az adakozó áldozatkésztségéért.

Nemcsak az adakozó neve és nemes cselekedete, hanem a versíró segédlelkész neve és költeménye is megérdemli a megörökítést. A mű dicséri mesterét.

„AZ ÚR ÁLDASSÉK.”

(Bernáthfalvi Bernáth Lajos úrnak az általa megújított orgona avatásakor.)

Minden ajakon zendüljön most fel
hálára-intő zsoltáros ének!
Harsogó hangon énekeljétek:
„Nosza istenfelő szent hívek!”

Mondjatok hálát dicsőítően
dallamosan szárnyaló imában.
Riadjon minden megfásult lélek!
„Örvendezetek az Úrnak!”

Amikor megejt tilkos kísértés
és lelked a kétség kinzón marja,
halkan, nyugtalan remegje ajkad:
„Mert illik, hogy őtet dicsérjed.”

Hogyha a gonosz és a jó harcán
homály borong a lélek arcán,
nem léveljétek, nem tévovázoljatok,
„Kik örülnek igazságnak.”

Mikor magvető munkátok nyomán
az elszórt magvak életre-kelnek,
s pengnek a kaszák dús aratásban,
az Éltestől „áldjátok azértan”.

Köszöntse vígan apraja-nagyja
az áldást ontó, bőkezű Urat.
Zsolozsmázatok buzgó fohászában.
Zengjen hála „hangos citerákban”.

Ha az érző szív könnylörő-kedvvel
elhagyott gyengét porból emel fel,
ha kevesbedik nyomor és éhség,
mindezekért is „az Úr áldassék!”

Az Úr minden könyörülő szív
és adakozó, jóságos lélek.
Köszönő imák hozzá repülnek
lágyan zengő „lantban, hegedűben”.

Ő a bátorság, erő, kitartás
a rég búsuló magyar lelkekben.
Őhöz száll szózat szebb jövőért
felviharzó „cimbalmi zengésben”.

Sivár, kétséges, sötét időkben,
vészjósító napok próbatüzében,
magyar bánatban Ó a reménység!
Győzelmes hittel „magasztallassék!”
1938 május 15.

KULCSÁR LAJOS.

FELSŐSZABOLCSI EGYHÁZMEGYE.

ÉNEK A DALRÓL.

A Felsőszabolcsi Református Lelkész- és Tanító-Egyesület Énekkarának zászlóavatására és a felsőszabolcsi gyülekezetek énekkarainak dalünnepére. 1938 május 15.

Írta: PETHŐ KAROLY.

Isten szívéből szívárvány az ének,
Mely a lélekre jelhőn át leszáll.
Darócából szövött köntösök alatt is
Rüggelket jakaszt, ha szívre talál.
— Isten szívetől bércet megtanulják,
Viharban, vészben szólják, zengik, zúgják:
Nagy Úr! Dícsérünk! Bár romlásra adtál
Nem pusztítsz hát el. Hisz dalolni hagytál.

Bús éjjel torán, mikor néma csendben
Csügedéssé lesz minden diadal:
Jelszót kiáltva Isten vára épül,
Ha nem némul lanton s ajkon el a — dal.
Vészek orkánján gyáva, aki hallgat.
Ahol nincs több dal: — ott halál arat.
Rekedt könyörgés mind a sírba hulljon
S dall egy rab nép tört joga sikoltson!

Mély tenger a dal, mely kincset rejteget.
Kincstelen koldus, aki nem dalol.
Honán — hontalan. Othonában — senki.
Mások toráért kinban robotol.
— Az ember ajkát, úgy formálta Isten,
Hogy dall daloljon s csókot melegítsen.
Épüljön tőle szent aranysziget:

Istenjélelem. — Emberszeretet!

Szabadság, hűség. Lelkek égi lángja
Gyullad ki tőle bús rabok szívében.
Bilincsek törnek, olvadnak cudarra
Lantok húrjain, nóták szent tűzén.
És bár esukódnak és nyílnak börtönök
S a földön végig vak düh dübörög,
Melytől rombadől arany, szerelem...
Az ének túl zeng Időn... Életen...

Homok bazaltján daloló heroldok
Építhetik csak Isten templomát.
Reménytelennek új reményt ez adhat
Fagyolt lelkeken ez gyújt új imát!
Hír! — Dícsőség száll az ének szárnyon,
Ébresztől fúj ezüst trombitákon...
A Végzet áll meg, hogy ha dalba fonják
Isten lelkén — pártütők csapatját!

Isten szent lelke énekekben gyújt lángot,
Daltól lesz a szív égő áldozat.
Zászlót emelve oromra hág vele
Dalok ritmusán istenes csapat.

— Magános dal csak ellobbanó fáklya...
A szívkorús égig érő máglya
És zsarátnokán hevül, ízlik rőtre
Egy jobb világ áldott jövendője.

Ha új rémekkel jönne majd a Végzet,
A Hajnal ködén nem láttok vigaszt:
Testvér kiáltva — hű testvéri szíven
Új ének mondás új erőt jakaszt.
Átok szavakra, áldások felelnek.
Testvérek a testvérekre lelnek
Az örök Karmester — Isten — intésére
Dalos ajkakon érkezik a béke.

Trónok inognak... Koronák lehullnak
Láng kavargja népünk szent jogát.
Fagy dermedti meg szerle jégkeményre
Édes remények virágbiborát.
Koldussá fosztott, könnymarta életek
Daloljatok hát újra éneket.
— Ha biztok, mertek, ha akartok... vágjtok
Énekszóval új hőssékké váltok.

Százezer hű szív, mely — ha énekelve
Gyepűt épít a gránicon járva:
Győzhetetlen lesz — ellent messze üzve —
Mint tűzhányó, melyben forr a láva.
Mullak kürtje lesz minden nótás ajak
— Reszkessenek a jerikói falak —
A bástyák ormát nóta ének őrzi
Zúgó hangját mennydörgés telőzi.

Istenéhez szól, aki énekelve
Bús búján jelül oltárköre hág!
Himnusz dalolnak éneklő szívekből
Megépült karok — büszke orgonák.
— Nem! — Nem veszett el népünknek szent joga,
Ha zúg az ének — s ha zeng az orgona!
Szívek megérik... ajkak messze szólják

— Viharban, vészben mondják, zengik, zúgják
A Feltámadás boldog riadóját.
Gyulaháza, 1938 május.

NAGYKÁROLYI EGYHÁZMEGYE.

A mátészalkai ünnepnapok. A „Református Élet”-nek főszerkesztője, Dr. Ravasz László püspök, titkos tanácsos és szerkesztője, Muraközy Gyula budapest-kálvintéri lelkipásztor által Mátészalkára egybehívott országos értekezlete nagy sikerrel folytatódott és be is fejeződött. Az utolsó két nap megbeszélésein résztvett Dr. Tasnády Nagy András budapesti egyházmegyei gondnok, a NÉP országos elnöke, a tiszántúli egyházkerület részéről pedig Maklár Károly püspök és báró Vay László főgondnok, államtitkár is.

Az igazszolgálatot s az előadásokat Szabó Imre budapesti esperes, kormányfőtanácsos, Dr. Szirmay-Kalos Pál kúriai bíró, Dr. Imre Sándor budapesti egyetemi tanár, Dr. Enyedy Andor és Uray Sándor kormányfőtanácsos, egyházkerületi lelkészfőjegyzők, Dr. Szabó Zoltán sárospataki theol. akadémiai tanár, Kovács Bálint konventi ifjúsági lelkész, Fazekas Lajosné és Sebestyén Andorné lelkésznek,

Dr. Ecsedy Aladár tahitófalu, Dr. ikafalvi Farkas Béla dévaványai, Csánki Benjámín kenderesi lelkipásztorok és gr. Haller Gábor budapesti s.-lelkész látták el s végezték. Vasárnap délelőtt, igen nagy gyülekezet jelenlétében, a református ember örökségéről prédikált Szabó Imre esperes.

Az egész Tiszántúl szellemi vezetősége képviselve volt a vasárnap déli nagyszabású ünnepen. Itt *Makláró Károly* püspök mondott megnyitót s a „Református Élet”-et úgy aposztrofálta, mint amely a magyar református társadalmat irányító orgánusként akarja az igaz életre vezetni. A Tiszántúl reformátussága nevében köszöntötte a Budapestről jötteket, élükön Ravasz püspökkel, „minden magyar református jogos és méltó büszkeségét”.

Ifj. Szász Károly verseiből olvasott fel gyújtó hatással, majd *Dr. Ravasz László* püspök, főszerkesztő tartotta meg ünnepi beszédét „A győztes magyarság” címmel.

Péchy László egyházmegyei gondnok, országgyűlési képviselő zárószava után a Himnusz énekeltek el. A közében, ahol *Péchy Szabolcs* főispán is megjelent, Ravasz püspök a kormányzóra, Péchy főispán a két püspökre mondott áldomást, Makláró Károly a lelki vezérkar nevében válaszolt, Sebestyén Andor budapest-kelenföldi lelkipásztor megköszönte a mátészalkaiak s az egész egyházmegye példás vendégszeretetét.

A mátészalkai gyűléssel kapcsolatosan az ifjúságnak külön konferenciája volt, amelyen *Kovács Bálint* országos KIE-titkár, lelkipásztor és számos más egyházi férfiú szolgált, *Ravasz* püspök a nagykárolyi, beregi és szatmári egyházmegyék lelkészeivel bizalmas értekezletre ült össze, majd Nyíregyházára ment, hogy megtekintse az ottani református intézményeket.

NAGYSZALONTAI EGYHÁZMEGYE.

A biharugrai egyház újonnan megválasztott lelkipásztorát, Oláh Bélát május 1-én iktatta be ünnepélyesen a cs.-nagyszalontai egyházmegye esperese, *Perecz István*.

A zsúfolásig megtelt templomban, egyházi és világi vezetők, lelkészek és előkelőségek jelenlétében tartotta meg *Perecz István* esperes beiktató beszédét I. Korintus 9. r. 16—19. v. alapján. A sáfárokról szólott, akiknek kötelességük hirdetni az evangéliumot mind alkalmas, mind alkalmatlan időkben... A beszéd profétai ihletű meglátása volt a mai lelkipásztor eminens kötelességeinek s a jelenlévő egyházi és világi hallgatók lelkében mély hatást keltett.

Oláh Béla Pál Filippi 3. r. 12—14. versek alapján tartotta meg beköszöntő beszédét Istentől megáldott — par excellence — szónok Oláh Béla. Tartalmas, magas színvonalú volt a beszéd is. Új hívei örömteljes várakozással néztek reá s szemükben ragyogott a meglelégedés.

A beiktatási ünnepséget presbiteri diszközgyűlés követte. Itt sok szerető szóval, előlegezett bizalommal köszöntötték az új lelkészt: a cs.-nagyszalontai egyházmegye világi és egyházi képviselői, az egyházmegyei tanítóegyesület képviselője, a község, a helybeli állami iskola, a helybeli „Ifjúsági Önképzőkör” képviselői és *Dr. Jakab László* tanfelügyelő.

Szívből fakadó, kedves beszéddel köszönte meg Oláh Béla a megtisztelő üdvözléseket.

180 terítékes ebéden folytatódott tovább az ünneplés a fehér asztal mellett. Itt az első köszöntőt a Kormányzó úrra *Perecz István* esperes mondotta. Fiatalokat megszegyenítő lendülettel, könnyeket elővarázsló hatással valósággal fellelkesítette az ősz esperes hallgatóit. Akik még erről az oldalról nem ismerték, bámulva néztek rá s mi mindnyájan büszkén néztük apánként szeretett esperesünket. A beszéd végén a hallgatóság poharat ragadva, felállva ünnepelte a Kormányzót, de jutott bőségesen az ünneplésből az illusztris szónoknak is. Az új lelkészt elődje, *Fejlesztés Endre* köszöntötte s vele együtt jelenlévő édesanyját s apját, a megszállott területi nagyszombati lelkipásztor, *Oláh Sándort*, leendő menyasszonyát s annak szüleit, *Bakóczy Endre* hajdúböszörményi lelkipásztor és feleségét.

Vass Imre presbiter rövid felszólalása után Oláh Béla meghatottan mondott köszönetet a szeretetet sugárzó szavakért s mindazért, amivel most őt gyülekezete és a jelenlévők elhalmozták.

Isten áldja meg azokat, akik az Ő nevében munkálkodnak.

GY Á S Z R O V A T

Bakóczy Endréné Tőkés Veronka Bakóczy Endre hajdúböszörményi lelkipásztor felesége életének 61., házasságának 39. évében f. hó 7-én rövid szenvedés után csendesesen elhunyt. Porsátorát június 9-én Hajdúböszörményben, a Kálvin-téri templomban tartott ima után a keleti temetőben helyeztük örök nyugalomra.

Torday János karánsebesi református lelkipásztor, aki százötvenkilométeres körzetben látta el a lelkészi munkát, negyvenkettedik életévében elhunyt.

Az igaznak emléke áldott.

K Ü L Ö N F É L É K

Százezerpengős adomány a jubiláló debreceni Kollégiumnak. Debrecenből jelentik: *Baksay Sándor* földbirtokos kétszázhat hold földjét a négyévszázados debreceni Kollégiumnak hagyományozta azzal, hogy a 164 ezer pengőt kitevő értékösszegeből csupán ötvenezer pengőt fizessen neki a főiskolát fenntartó hatóság s a földvagyon az adományozónak holtá napjáig kezelésében maradjon. Az adományt köszönettel elfogadta a tiszántúli egyházkerület.

A világ minden egyetemét meghívták a debreceni Kollégium négyszázéves jubileumára. A „Magyar Értésítő”-nek jelentik Debrecenből: A négyszázados fennállását októberben ünneplő debreceni református Kollégium jubileumi bizottsága most küldte szét a latinyelvű meghívást s a német-, angol-, francia- és olasznyelvű tájékoztatót a földkerekség minden tájára. Meghívták a világ valamennyi egyetemét — a római katolikus alapításúakat is —, a főiskolákat és külön a protestáns theologiai intézeteket. Az első két napon, október 4-én és 5-én zajlik le a megemlékezés, a harmadik napon kirándulások lesznek a Hortobágyra, Lillafüredre és Budapesten át a Balatonra. Október 4-én reggel érkezik Debrecenbe az államfő. Kilenc órakor a Nagytemplomban hálaadó istentisztelet, azután a Kollégium udvarán megy végbe a jubileumi ünnepség, amelynek

keretében a főiskola négyszázéves történetéből a leginkább kimagasló huszonhét volt tanár és tanítvány emlékeztetőre bronz-reliefeket, ezenkívül ünnepi emléktáblát lepleznek le s kihirdetik azoknak a külföldi tudósoknak nevét, akiket a Kollégium tiszteletbeli tanáraivá választottak. A Kollégium udvaráról a Tisza István Tudományegyetem központi épületéhez vonul a menet, ahol magyar reformátorok szobrainak felavatása és a református egyetemi templom alapkövének elhelyezése következik, a továbbiakban megnyitják az új diakomissza-anyaházat. Délután a vendégek megszemlélik a Kollégium nagykönyvtárát, iskolatörténeti kiállítását és a Déri Múzeumot; este a Csokonai Színházban alkalmi díszelőadás. A második nap a kormányzó-ügyirés doktorok, majd kilenc teológiai, egy jogi, egy államtudományi, egy orvosi és két bölcsész díszdoktor felavatásával kezdődik, utána a tiszántúli egyházkerület püspöke és főgondnoka a Kollégium kormányzóhatóságának nevében kiosztja az okleveleket az új tiszteletbeli tanároknak. Ennek a napnak délutánja a debreceni Stadionban az egyetemi és középiskolai ifjúság sportbemutatóival telik el. Később ünnepi hangverseny lesz, régi magyar egyházi énekekkel, zeneszámokkal és Kodály „Psalmus Hungaricus”-ával, amelyet a szerző vezényel. Végül a központi egyetem fődíjt díszudvarán a vallás- és közoktatásügyi miniszter ad fogadóestét. A világraszóló ünnep rendezése a külföldi jelentkezéseket Dr. Csikesz Sándor egyetemi rektor címén június 25-ig kéri.

Nyugdíjazás. *Nyáry Béla* debreceni református kollégiumi gimnáziumi tanárt és *Kakasi Gyula* kistűszállási református gimnáziumi tanárt a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr 1938 szeptember 1-től teljes szolgálati idejének betöltése után nyugdíjazta.

Kitüntetés. *Szeőke Kálmán* karcagi református gimnáziumi nyug. rendes tanárnak Kormányzó úr Öfömméltósága a gimnáziumi igazgatói címet adományozta.

A debreceni református Kollégium gimnáziuma lett az első az idei országos tanulmányi versenyen. A ragyogó győzelemhez őszinte szívvel gratulálunk!

Beiratások a debreceni református gimnáziumban. *Mindenféle vallásfelekezeti tanuló egyenlő tandíjat fizet.* A debreceni református Kollégium gimnáziumában folyó évi június hó 21-én, kedden és 22-én, szerdán délelőtt 8 órakor történik az I. osztályba jövő tanulóknak a beiratása. Beiratási díj 22-20 P. Tandíj évi 80 P.

A debreceni református Kollégium igazgatósága kéri a hivatalos lap olvasóit, hogy a tanítatók szülők figyelmét hívják fel a Kollégium internátusainak, tápintézetének és tanárképzőintézetének lapunk mai számába megjelent felvételi hirdetményére.

Segédlelkészek kirendelése. Főtiszteletű Püspök úr az illetékes lelkipásztorok és esperesek előterjesztésére segédlelkészi szolgálatra Kiss Lászlót Komádiba, Szendrei Károlyt Nyírbogdányba, Kovács Sándort Tarpára, Benkő Károlyt Nyírtúrára, Szabó Lajost Álmosdra rendelte ki.

Kedvezményes üdülés. Az Országos Református Tanító Egyesület Balatonalmádiban lévő üdülőházában a református lelkészek és családtagjaik ugyanoly kedvezmények mellett nyernek ellátást, mint a tanítóegyesületi tagok. Érdeklődőknek részletes felvilágosítással szolgál az ORTE iroda, Debrecen I. postafiók 124. Napi penzió 3-80 P-től.

„Kálvinizmus és élet” címen tartja a Magyar Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetsége főiskolás konferenciáját Dunavescén, a Keresztyén Ifjúsági Egyesület táborában június 21-től 25-ig. A konferencia előadói között Dr. Matócsy Máttyás országgyűlési képviselő, Dr. Kovács István, Dr. Kiss Sándor, Darányi Lajos és Tóth Kálmán református lelkészek, valamint a Szövetség főiskolás tagjai szerepelnek. A főiskolások délutánonként arról tesznek biznyságot, mit jelent református diáknak lenni életünk különböző területén. Minden főiskolást, egyetemi hallgatót és a középiskolák utolsó évfolyamát végzett diákot feltétlenül várunk. A konferencia részvételi díja 10 P. Jelentkezni lehet június 25-ig a Szövetség Központjában, Budapest, IX., Kálvin-tér 8., I. Részletes programot kívánatra küld a Központ.

A „Verband der ungarfreunde” diáknyaraltatási mozgalma. A Verband der ungarfreunde, Wien, az 1938. évi nyarán megismétli Magyarországon és Ausztriában egyaránt közismert és eddig minden esztendőben kitűnően sikerült osztrák diáknyaraltatási mozgalmát, amely abból áll, hogy a nyári vakációra mindkét nembeli osztrák diákot utal be a vendéglátó magyar családokhoz abból a cél-

ból, hogy az osztrák diákok magyar pajtásaikat a német nyelvre megtanítsák és a két nemzet ifjúságának összebarátkozását ezen a módon is ápolják. A Verband der ungarfreunde e téren elért, közmegegyezést és elismerést aratott tevékenysége nemes osztrák érdekeket szolgál, hanem elsősorban tekintettel van a magyarság és a magyar vendéglátó közönség követelményeire és a legnagyobb súlyt helyezi ezek helyes kielégítésére. A mozgalom iránt érdeklődő igen tisztelt olvasóink forduljanak közvetlenül *Verband der ungarfreunde*-hez Wien I., *Schellinggasse* 6, ahol minden felvilágosítást megadnak és a szükséges nyomtatványokat megküldik.

Egyesült a négy francia református egyház. Párizsból jelentik: A franciaországi reformátusok Lyonban tartott alkotmányozó gyűlése kimondta a négy nagy református színezetű egyháznak: az eddigi református-evangélikus, református, szabad és methodista egyháznak „Franciaország református egyháza” néven való egyesítését. Csatlakozott az új, összefoglaló szervezethez az eddigi független életet élő bordeaux-i református egyház és a „Központi Evangélikus Társaság” című jelentékeny missziói egyesület is. (Magyar Értesítő.)

HIVATALOS ÉRTEŚÍTÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1600—1938. szám.

KÖRLEVÉL

a Debreceni Protestáns Lap megrendelése tárgyában.

A folyó évi április 11-én fenti szám alatt kiadott körlevelemben kifogás tárgyává tettem, hogy egyházkerületünk hivatalos lapjában: a Debreceni Protestáns Lapban közzétett hivatalos rendelkezéseket az érdekeltek nem olvassák és az így kiadott rendelkezéseket végre nem hajtják, ezért elrendeltem 1938 január 1-től visszamenőleg a Debreceni Protestáns Lapban megjelent hivatalos közleményeknek az érdekeltek részéről leendő rendszeres iktatását és elintézését, a jövőben pedig ezeknek a hivatalos lap megjelenése utáni azonnali foganatosítását.

Mivel pedig a többtanerős elemi népiskoláinknál hivatalos lapunkat az igazgatótanító urak sem nélkülözhetik, felhívtam a nagytiszteletű esperes urakat, hogy az érdekeltektől a Debreceni Protestáns Lapnak az igazgatótanítók részére leendő megrendelésére és az évi 6 pengő előfizetési díjnak a Debreceni Protestáns Lap Debrecen 43.916. sz. csekkszámájára leendő beküldésére utasítani méltóztatassanak.

Ez utóbbi rendelkezésemnek az egyházak nagyobb része eleget nem tett, miértis nyomtatékosan újból felhívom az érdekeltektől a Debreceni Protestáns Lapnak az igazgatótanítók részére leendő megrendelni szíveskedjenek.

Debrecen, 1938 június 1.

Maklár Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2248—1938. szám.

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű Esperes urakhoz.

A Kormányzó úr Öfömméltósága 1938 május 6. napján Budapesten kelt legfelsőbb elhatározásával a magyarországi református egyház 1928 május hó 8. napján Budapesten megnyílt Országos Zsinata hetedik ülészakában alkotott két egyházi törvényt (a X. és XI. törvénycikkeket) jóváhagytni és megerősíteni méltóztatván, azokat a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1938 május hó 6-án 5700/II.—1938. sz. alatt kelt iratával tudomás és további intézkedés végett a Zsinat elnökségének megküldötte.

Az Országos Zsinat 1937 december hó 11-én hozott 1479. számú határozatának 2. pontjában foglalt felhatalmazás alapján a X. és XI. törvénycikknek egy másolati példányát az életbeléptetés és végrehajtás iránti intézkedések megtétele végett az Egyetemes Konvent 1479—1937. sz. alatt kelt intézvényével az egyházkerületeknek leadta.

Ez a két törvény, mint a magyarországi református egyház hivatalos kiadványa, nyomtatásban már megjelent a törvénykönyvből egy-egy példányt hivatalból kaptak az egyházmegyéék, egyházközségek, közép- és középfokú iskolák.

Tudomásulvétel és megfelelő eljárás végett közlöm, hogy a X. törvénycikk a legfelsőbb jóváhagyás és megerősítés napján, 1938 május 6-án hatályba lépett, a XI. törvénycikk pedig a kihirdetés napját követő hónap elsején, tehát 1938 június 1-én lépett hatályba.

Debrecen, 1938 május 17.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2454—1938. szám.

KÖRLEVÉL
az iskolafenntartó egyházakhoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 74.230—1938. VI. sz. a. kelt leírata szerint több ízben előfordult, hogy az iskolafenntartók az államsegélyes tanítói állásoknak választás útján történt betöltését azért, mert a tanítói választás időpontjában a magas helyi javadalom miatt államsegély kiutalására egyelőre még szükség nincs, nem jelentik azonnal, illetőleg a vonatkozó tárgyiratokat *nem terjesztik fel* a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz a választásnak végsőfokon leendő elbírálatása végett.

A választási iratokat sokszor csak évek múltán terjesztik fel a miniszteriumhoz, amikor már a *jelöltségi-nyilatkozat állományjának kiutalása szükségessé válik*. Ilyenkor azonban a netán szabálytalan választások elbírálatása, illetőleg azoknak jóváhagyó tudomásulvétele a legtöbbször nehézségekbe ütközik.

Felhívom tehát az egyházi főhatóságom alá tartozó népiskolafenntartókat, hogy amennyiben *államsegélyes tanítói álláson* jelenleg oly tanító működnek, *akinek régebbi* (az 1937. év előtt megejtett) megválasztására vonatkozó iratait még nem terjesztették volna fel, az előirt módon *haladéktalanul* terjesszék fel.

Debrecen, 1938 május 25.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2455—1938. szám.

KÖRLEVÉL.

Felhívom a közép- és középfokú iskoláink tekintetes igazgatóságainak figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium kiadásában megjelenő *Hivatalos Közlöny* folyó hó 15-én megjelent 10. számában 109.271—1938. IX. szám alatt a közép- és középfokú (szak-)iskolák légtalmi oktatásának előmozdítására szerkesztett „Légtalmi tantervi tájékoztató” kötelező megszerzése tárgyában közzétett rendeletére és utasítom, hogy az ebben foglaltakhoz alkalmazkodni szíveskedjenek.

Debrecen, 1938 május 25.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2456—1938. szám.

KÖRLEVÉL.

Felhívom a nagytiszteletű esperes urak, és népiskoláink tekintetes igazgatóságainak figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium kiadásában megjelenő *Hivatalos Közlöny* folyó hó 15-én megjelent 10. számában 109.500 1938. IX. szám alatt a Néptanítók Lapjának szélesebb körben való terjesztése tárgyában közzétett rendeletére és utasítom, hogy az ebben foglaltakhoz alkalmazkodni szíveskedjenek.

Debrecen, 1938 május 25.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2467—1938. szám.

KÖRLEVÉL.

Felhívom a közép- és középfokú iskoláink tekintetes igazgatóságainak figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium kiadásában megjelenő *Hivatalos Közlöny*

folyó hó 15-én megjelent 10. számában 109.493—1938. IX. szám alatt a gimnáziumok, gyakorlati irányú középiskolák és polgári iskolák tanév végi értesítőjében közölt statisztikai adatok szerkesztése tárgyában közzétett rendeletére és utasítom, hogy az ebben foglaltakhoz alkalmazkodni szíveskedjenek.

Debrecen, 1938 május 30.

Uray Sándor,
püspök h.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2485—1938. szám.

KÖRLEVÉL.

Felhívom a nagytiszteletű esperes urak, közép- és középfokú iskoláink tekintetes igazgatóságainak figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium kiadásában megjelenő *Hivatalos Közlöny* folyó hó 1-én megjelent 9. számában 108.330—1938. IX. szám alatt az 1934. XI. tc. 34. §-a alapján középfokú- és szak(közép)iskolából gimnáziumba (leánygimnáziumba) való átlépés szabályozása tárgyában közzétett rendeletére és utasítom, hogy az ebben foglaltakhoz alkalmazkodni szíveskedjenek.

Debrecen, 1938 május 30.

Uray Sándor,
püspök h.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2517—1938.

KÖRLEVÉL

a kebelbeli gimnáziumok és tanító(nő)képzőintézetek tekintetes igazgatóságaihoz.

Felhívom a tekintetes Igazgatóságokat arra, hogy ajánlják a vezetésük alatt álló intézetben tanulmányaikat befejező s főiskolára, egyetemre készülő ifjúság figyelmébe az egyetemek és főiskolák székhelyén működő református ifjúsági egyesületeket.

A jövőre vonatkozólag pedig az intézet vallásánára találjon módot és alkalmat arra, hogy a gimnázium, tanító(nő)képző utolsó évfolyamát végző tanulók figyelmét az egyetemek és főiskolák székhelyén működő református ifjúsági egyesületi életre ráirányítsa.

Debrecen, 1938 június 8.

Uray Sándor,
püspök h.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2578—1938. szám.

KÖRLEVÉL

az egyesületi tagságra vonatkozó rendelkezések ellen vétő köztisztviselők és egyéb alkalmazottak feyelemi felelősségre vonása tárgyában.

Az Egyetemes Konvent elnökségének 3254—1938. sz. leírataira hivatkozással felhívom a nagytiszteletű iskolaszéki elnököket, kebelbeli közép- és középfokú iskoláink tekintetes igazgatóságait, szíveskedjenek a m. kir. miniszteriumnak 3400—1938. M. E. számú alább közölt rendeletében foglaltak szemelőlött tartása mellett a szintén alább közölt minta szerinti nyilatkozatot elemi népiskoláinknál, közép- és középfokú iskoláinknál alkalmazott rendes és ideiglenes tanítókkal, tanárokkal félfives papírokon 2—2 példányban kiállítatni s e nyilatkozatot az iskolaszéki elnök urak illetékes esperesi hivataluk útján, közép- és középfokú iskoláink igazgatói pedig hivatalomhoz közvetlenül *folyó hó 20-ra* beferjesztent.

Debrecen, 1938 június 10.

Uray Sándor,
püspök h.

A M. KIR. MINISZTERIUMNAK 3400—1938. M. E. SZÁMÚ RENDELETE

az egyesületi tagságra vonatkozó rendelkezések ellen vétő köztisztviselők és egyéb alkalmazottak feyelemi felelősségre vonása tárgyában.

1. §.

Hatóságok, közhivatalok és közintézetek tagjai és közegei, illetőleg általában köztisztviselők és közszoigálati

alkalmazottak olyan egyesületbe vagy bármily más megjelölésű szervezetbe, amelyben való részvételük vagy tagságuk ellentétbe állíthatja őket az állam törvényes rendjének követelményeivel vagy ennek látszatát kelthetné, tagként be nem léphetnek és ilyen egyesület vagy más szervezet működésében részt nem vehetnek, illetőleg ilyen egyesület vagy más szervezet tagjai nem maradhatnak.

Ennélfogva tilos az első bekezdésben említett tisztviselőknek és egyéb alkalmazottaknak részvétele kiváltképpen az olyan egyesületben vagy más szervezetben, amelynek nincs kormányhatóságilag jóváhagyott alapszabálya vagy amely feloszlatott, úgyszintén olyan egyesületben, szervezetben vagy politikai pártban, amely az egyesülethez vagy más szervezethez, illetőleg párthoz való tartozás vagy vezetősége irányában való engedelmesség, avagy más kötelesség megerősítésére esküt, fogadalmat, ünnepélyes ígéretet vagy bármily más olyan nyilatkozatot kíván, amely lelkiismeretbeli lekötéssel jár.*

Ez a körülmény már önmagában összeütközést idéz elő a hivatali vagy szolgálati esküvel.

Ez a tilalom természetesen nem vonatkozik az olyan esküre, fogadalmra vagy ünnepélyes ígéretre, amelyet jogszabály ír elő, vagy amelyet az államfő jóváhagy.

Tilos az első és a második bekezdés alá eső egyesületeknek, szervezeteknek vagy pártoknak anyagi eszközökkel vagy más módon való támogatása is.

Tilos az első bekezdés alá eső tisztviselőknek és egyéb alkalmazottaknak hivatali helyiségükben, munkahelyükön vagy hivatali eljárás közben bármiféle olyan jelvényt viselni, amely valamilyen párthoz, egyesülethez vagy szervezethez való tartozásukat tünteti fel.

Ez a tilalom nem vonatkozik a vitési rend jelvényének viselésére és nem vonatkozik a miniszterekre, az államtitkárokra, a főispánokra és Budapest székesfőváros főpolgármesterére.

Utasítja a minisztérium a jelen rendelet első bekezdése alá eső tisztviselők és egyéb alkalmazottak illetékes felügyeleti hatóságát, hogy haladéktalanul szólítsa fel a felügyelete alá tartozó valamennyi tisztviselőt és egyéb alkalmazottat, hogy nyolc napon belül nyilatkozzék arra vonatkozólag, hogy milyen egyesületnek, szervezetnek vagy pártnak tagja és arra vonatkozólag, hogy az első és a második bekezdés alá eső egyesület, szervezet vagy párt tag-ságát, vagy abban való részvételét megszüntette-e.

Mindazok ellen az alkalmazottak ellen, akik a jelen rendeletben foglalt tilalmat megszegik vagy bejelentési kötelezettségüknek eleget nem tesznek, a fegyelmi eljárás megindításához szükséges intézkedéseket haladéktalanul meg kell tenni.

A fegyelmi eljárás megindításával egyidejűleg az alkalmazottak az első, második vagy ötödik bekezdésben foglalt tilalom megszegése esetében az arra jogosult hatóság állásától felfüggeszteni köteles.

A fegyelmi felelősségrevonás során a legsúlyosabb fegyelmi vétségnek kell tekinteni, ha valaki az első vagy a második bekezdésben foglalt tilalmak valamelyikét megszegi, vagy ha a jelen rendeletben megszabott bármely más kötelességének teljesítését elmulasztja.

Egyebekben az illető tisztviselő vagy más alkalmazott fegyelmi felelősségrevonása tekintetében az irányadó jogszabályok szerint kell eljárni.

A jelen rendelet hatálya alá esnek a közintézetek és közüzemek tisztviselői és egyéb alkalmazottai is, mégpedig abban az esetben is, ha alkalmaztatójuk részvényszerűségi, szövetkezeti vagy bármely más formában működik.

2. §.

A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba; végrehajtása tárgyában a hivatali főnökök az illetékes szakminiszter vonatkozó utasításának megérkezése után és annak értelmében kötelesek eljárni.

Budapest, 1938. évi május hó 20. napján.

Dr. Imrédy Béla s. k.,
m. kir. miniszterelnök.

* Oly eskü, fogadalmat, vagy ünnepélyes ígéret, amelyet valaki bevett, vagy törvényesen elismert vallásfelekezeti törvényes hatáskörben alkotott jogszabályai értelmében s azoknak megfelelően tesz le, nem esik a rendelet tilalma alá.

Hatóság, hivatal, intézet, intézmény, üzem megjelölése :
.....
Székhely :
Tisztviselő (alkalmazott) neve :
Hivatali állása (foglalkozása) :

NYILATKOZAT.

A 3400—1938. M. E. rendelet ismeretében kijelentem, hogy az alább felsorolt egyesületeknek, más szervezeteknek, illetőleg pártoknak vagyok tagja :

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.

Kijelentem továbbá, hogy a 3400—1938. M. E. rendelet első és második bekezdésének hatálya alá tartozó alább felsorolt egyesületben, egyéb szervezetben, illetőleg pártban tagságomat egyidejűleg megszüntettem.

Egyesület, más szervezet stb. neve : A kilépés időpontja:

1.
2.
- 3.*

.....1938hó

* Amennyiben az úrlap 1—8. rovata a felsorolásra nem elegendő, a nyilatkozathoz külön lapot kell fűzni, azon a felsorolást folytatólagos sorszámzással kell folytatni s a külön lapot is kelettel és aláírással kell ellátni.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2587—1938. szám.

KÖRLEVÉL repülőtér megtekintése tárgyában.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 33.934—1938. V. 1. szám alatt kelt leirata szerint a m. kir. repülőtérparancsnokság Budapest „NY” azzal a kérelemmel fordult a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz, hogy a közép- és középfokú iskolák tanulóifjúsága lehetőleg széles körben látogassa a budapesti közforgalmi repülőtér. A repülőtér vezetősége a tanárai vezetése mellett a repülőtérén megjelenő tanulóifjúságnak az alábbiakban áll rendelkezésére :

1. A megtekintés a tanárok és tanulók számára díjtalan ;

2. a repülőtér vezetősége lehetővé teszi, kísérés és magyarázat mellett, az egész repülőtér (hangárok is) megtekintését és az ott folyó szakszolgálatról ismertetést ad.

A látogatásnak tanulmányi szempontból legcélszerűbb ideje d. e. 10 óra 50 perc és 13 óra 30 perc között van, mert ebben az időben fokozottabb a forgalom és a megtekintés a legtanulságosabb.

A tervezett látogatásokat legkésőbb 24 órával előbb a d. e. órákban az iskola igazgatósága által a repülőtér titkárságának távbeszélőn (telefon : 259-259, 259-269) kell bejelenteni.

Tekintettel arra, hogy a repülés gondolatának a tanulóifjúsággal való megismertetése nemcsak művelődési, hanem fontos nemzeti érdek is, felhívom az egyházi főhatóságom alá tartozó közép- és középfokú és szakiskolák igazgatóit, hogy a tanulmányi kirándulások során a szó alatti repülőtér *jeltlenül* látogassák meg.

Debrecen, 1938 június 9.

Uray Sándor,
püspök, h.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2593—1938. szám.

KÖRLEVÉL.

Felhívom a nagytiszteletű esperes és lelkész urak figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium

kiadásában megjelenő *Hivatalos Közlöny* folyó hó 15-én megjelent 10. számában 1886—1938. eln. szám alatt a lelkészek részére látvbeszélő díjkedvezmény engedélyezése tárgyában közzétett rendeletére és utasítom, hogy az ebben foglaltakhoz alkalmazkodni szíveskedjenek.
Debrecen, 1938 június hó 4.

Uray Sándor,
püspök h.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2604—1938. szám.

KÖRLEVÉL.

Felhívom középiskoláink tekintetes igazgatóságainak figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium kiadásában megjelenő *Hivatalos Közlöny* legközelebb megjelent számában 33,590—1938. V. I. szám alatt a magyar királyi Ferencz József-nevelőintézetben betöltendő ösztöndíjas helyek pályázati hirdetménye tárgyában közzétendő rendeletére és utasítom, hogy az ebben foglaltakhoz alkalmazkodni és a tanulók figyelmét a pályázati hirdetményre megfelelő módon felhívni szíveskedjenek.
Debrecen, 1938 június 9.

Uray Sándor,
püspök h.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2606—1938. szám.

KÖRLEVÉL

a tanítóválasztások tárgyában.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 73,763—1938. VI. ü. o. szám alatt valamennyi vármegyei és thj. városi közigazgatási bizottsághoz a következő rendeletet intézte:

„A fizetéskiegészítő államsegély élvezetével egybekötött nemállami elemi népiskolai tanítói állásoknak segéd, vagy rendes tanítóval szabályszerű választás útján való betöltése tárgyában 70,057—1934. VI. szám alatt kelt körrendeletem kiegészítéséül és módosításául értesítem a tek. köz. Bizottságot, hogy az *augusztus* hónapban megválasztott tanítók államsegélyét csak a *rákövetkező szept. hó 1-től utalhatom ki* még abban az esetben is, ha a működés megkezdésének igazolt és a vonatkozó felterjesztésben is jelentett időpontja augusztus hó valamelyik napjára esik. A *szeptember* hónapban megtartott tanítóválasztások alkalmával megválasztott tanítók államsegélyét pedig a *működés megkezdésének napjától utalom ki*.

A szabályszerű tanítóválasztások tehát oly időben tartandók meg, hogy a tanítás — a választási jegyzőkönyvek egyházi főhatósági —, illetőleg törvényhatósági jóváhagyása után — *szeptember hónapban jellellenül megkezdődhessenek. Evégből a tanítóválasztások a jövőben már a július hó jolyamán is megejthetők.*

Egyben értesítem a tek. köz. Bizottságot arról is, hogy a tényleg és jogilag is már megüresedett, fizetékiegészítő államsegély élvezetével egybekötött, valamint államsegély nélküli tanítói állások *már állásban működő* (korábban szabályszerűen már megválasztott) *segéd vagy rendes tanítókkal — szabályszerű átválasztás útján — tanévközben, bármikor is, betölthetők.*”

Erről a nagytiszteletű esperes és iskolaszéki elnök urakat tudomásulvétel és megfelelő eljárás végett értesítem.

Debrecen, 1938 június 7.

Uray Sándor,
püspök h.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2648—1938. szám.

KÖRLEVÉL

a felekezeti anyakönyvekben bejegyzettek az azonossági szám kiterjesztése tárgyában.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 4984—1938. II. sz. leirata szerint honvédelmi és egyéb célból szükségessé vált az 1938. évi január hó 10-én 70,300—1937. B. M. számú körrendelettel rendszeresített azonossági számnak az 1895. évi október hó 1-e előtti és 1870. évi január hó 1-ig bezárólag született magyar állampolgárokra való kiterjesztése. Az azonossági szám elemei: az anyakönyvi kerület sorszáma, a bejegyzést tartalmazó születési anyakönyv

felekezeti jellegének és évfolyamának száma, végül a születési bejegyzés folyószáma.

A sorszám egyezni fog annak az állami anyakönyvi kerületnek sorszámaival, melynek területén fekszik a jelzett évekre vonatkozó születési anyakönyveket őrző és vezető lelkész.

Az ugyanazon állami anyakönyvi kerület területén belül előforduló azonos felekezeti anyakönyvi állomások megkülönböztetése végett két számjegyből álló szakasz fogja jelezni a felekezetet.

Az anyakönyvi évfolyam számát nem a születés, hanem a bejegyzési év utolsó két számjegye adja.

A folyószámot az arra az évre szóló születési bejegyzési folyószám szolgáltatja.

Az egyházi anyakönyvek sorszámaának megállapíthatása végett felhívom a nagytiszteletű lelképásztort urakat, szíveskedjenek a következő tartalmú kimutatásokat sürgősen összeállítani és azt illetékes esperesi hivataluk útján hozzám mielőbb beterjesztetni:

1. Azon egyházközség megnevezése, amelynél 1870. évi január hó 1-től 1895. évi október hó 1-ig terjedő időben vezetett születési anyakönyveket őriznek és belőlük közokirati érvényű kivonatokat kiadni jogosultak és kötelezettek.

a) Névszerint mely időszakra, mely leány, illetve fiókegyházakra vonatkoznak az 1. alatti születési anyakönyvek;

b) névszerint milyen magyarországi egyházközségeknek arra az időszakra vonatkozó születési anyakönyvei vannak elcsatolt területen;

c) az 1. alatti születési anyakönyvek évfolyamonként és minden évfolyam új folyószám szerint vannak-e vezetve.

2. Milyen állami anyakönyvi kerületnek a területre esnek ma:

a) az 1. alatt megnevezett anyakönyvi (lelkészi) hivatalok;

b) az 1. b alatt felsorolt egyházközségek.
Felhívom a nagytiszteletű esperes urakat, hogy a fentjelzett kimutatásoknak pontos és hiánytalan kiállítását ellenőrizni s a beérkezett kimutatásokat együttesen és egyszerre hivatalomhoz minél sürgősebben beterjesztieni méltóztatassanak.

Debrecen, 1938 június 14.

Maklár Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2650—1938. szám.

KÖRLEVÉL

a „Magyar Iskolaszatanatórium“ ismertetése tárgyában.

A Magyar Iskolaszatanatórium Egyesület valamennyi fiú- és leányközépiskola igazgatóságának kellő időben megküldi az iskolaszatanatórium ismertetését megfelelő példányszámban.

Felhívom az igazgató urakat, hogy ezt az ismertetést az évvégi értesítőkhöz csatolni szíveskedjenek.

Debrecen, 1938 június 14.

Maklár Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2665—1938. szám.

KÖRLEVÉL

alkalmi istentiszteletek tartásáról.

Tudomásulvétel és alkalmazkodás céljából közlöm a kebelbeli lelképásztort urakkal és presbitériumokkal az Országos Zsinat 1387—1937. sz. a. kelt határozatát, amely az Istentiszteleti Rendtartás 13. §-ának első bekezdése helyébe a következő három új bekezdés beiktatását rendeli:

„Alkalmi istentiszteletet kell tartani egyházunk és nemzetünk történetének nevezetes évfordulóin, az egyházi és nemzeti élet ünnepélyes alkalmain. Az istentiszteletek a teljes, a katekizáló vagy a könyörgéses istentisztelet rendjét követik. Különösen ilyen alkalmak: október 31-e és az országos törvényben megszabott nemzeti ünnepek, ezidőszert március 15-e és az a nap, amelyet a törvényhozás I. István királynak és művének, a magyar keresztény

államiság megalapításának emlékeztére kijelöl, valamint október 6-a. Ezekben a napokon a helyi viszonyokhoz mérten vagy könyörgéses istentiszteletet kell tartani, az egyházi és nemzeti ünnep eszméjét megvilágosító bibliaolvasással és alkalmi imádsággal, vagy kathekizáló, illetve teljes istentiszteletet. Ez az előbbieken kívül a tárgyhoz szabott és az alkalom evangéliumi, valamint nemzeti igazságát hitvallásaink szellemében fejtegető igehirdetést is tartalmaz. A Zsinat felhatalmazza a Konventet, hogy egy füzetben adjon ki a felsorolt alkalmi istentiszteletek mindhárom alakjára egy-egy mintát s elrendeli, hogy ez a füzet az Istentiszteleti Rendtartás kiegészítő része legyen."

Debrecen, 1938 június 14.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2666—1938. szám.

KÖRLEVÉL

árvanap tartása és Szeretetszövetség támogatása tárgyában.

Egyházkerületi közgyűlésünk 71—1938. sz. határozata alapján tudomásulvétel és megfelelő eljárás céljából kebelbeli egyházközseink presbitériumaival közlöm az Országos Zsinat 1417—1937. sz. következő határozatát: „Az Országos Zsinat az 1184. számú határozatához kapcsolódóan október második vasárnapját árvanappá nyilvánítja, amelyen mind az istentisztelet alkalmával, mind minden alsó- és középfokú tanintézetben tartandó iskolai ünnepélyen az egyház szociális kötelességei és ebben a vonatkozásban az Országos Református Szeretetszövetség hivatása és munkája tárgyalassanak, a perselypénz és az iskolai ünnepélyek bevétele addig, míg az egyetemes egyház a szeretetmunka intézményes végzését maga fogja vezetni, az Országos Református Szeretetszövetségnek szolgáltatandó be. Elrendeli továbbá, hogy évenként egyszer minden gyülekezet tag- és tagdíjgyűjtés rendezésére az Országos Református Szeretetszövetségnek alkalmas biztosítson. Ezen intézkedések végrehajtásáért az egyházközség elnöksége a missziói törvényben megállapított felelősséggel tartozik."

Debrecen, 1938 június 14.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2668—1938. szám.

KÖRLEVÉL

a leányegyházközsegek szavazati joga tárgyában.

Az Országos Zsinat 1442—1937. sz. határozatában a pápai egyházmegye azon javaslatát, melyszerint a leányegyházközsegek, mint iskolafenntartók a felsőbb hatósági szervek választásánál egyet érő szavazati jogot kapjanak, hozzászólás végett kiadta az egyházkerületeknek.

Egyházkerületi közgyűlésünk 74—1938. sz. határozatával e javaslatot hozzászólás végett a kebelbeli egyházmegyéknek kiadni rendelte azzal, hogy a felvetett kérdéssel kapcsolatban javaslataikat az őszi egyházkerületi közgyűlésre terjesszék fel.

Felhívom a nagytiszteletű esperes urakat, hogy egyházmegyéjük javaslatait annak az idején a püspöki hivatalhoz betérjeszteni méltóztassanak.

Debrecen, 1938 június 14.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2669—1938. szám.

KÖRLEVÉL

egyetemes egyházzenei bizottság szervezése tárgyában.

Az egyházkerületi közgyűlés 75—1938. sz. határozata alapján felhívom a lelkészértekezleteket, hogy az Egyetemes

Konvent által tervezett egyetemes egyházzenei bizottság szervezése tekintetében véleményes javaslataikat folyó évi szeptember hó 1-ig az esperesi hivatalok útján terjesszék be a püspöki hivatalhoz.

Utasítom a nagytiszteletű esperes urakat, hogy e tekintetben a szükséges intézkedéseket megtenni méltóztassanak.

Debrecen, 1938 június 14.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2671—1938. szám.

KÖRLEVÉL

jutalomkönyvek kiosztása tárgyában.

Értesítem kebelbeli közép- és középfokú iskoláink igazgatóságait arról, hogy egyházkerületi közgyűlésünk 153/3—1938. sz. határozata értelmében a kebelbeli közép- és középfokú iskolák köteleztettek arra, hogy a folyó iskolai évben jutalomkönyveket Dr. Zsigmond Ferenc: A Kollégium története c. művét vegyék meg és osszák ki az arra érdemes tanulók között.

Amennyiben a jutalomkönyvek beszerzése a folyó iskolai évben már megtörtént volna, arra az esetre a most említett jutalomkönyvnek a jövő iskolai évben való beszerzését rendelem el.

Debrecen, 1938 június 14.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2673—1938. szám.

KÖRLEVÉL

a sajtóalapi hozzájárulások tárgyában.

Tudomásulvétel és megfelelő eljárás céljából értesítem a kebelbeli közép- és középfokú iskolák tekintetes Igazgatóságait, hogy az egyházkerületi közgyűlés 153/7—1938. szám alatt kelt határozatával a sajtóalapi hozzájárulást az 1938—39. iskolai évtől kezdődően tanulónként 1 P összegben állapította meg azzal, hogy ez az 1 P-ben megállapított díj minden tanulóra vonatkozik, ez alól mentesség nem adható és amennyiben az így előírt összegeket az egyes intézetek az egyházkerület pénztárába pontosan be nem fizetik, úgy rájuk nézve az 1939—40. iskolai évtől kezdődőleg ismét a régi díjmegállapítás lép életbe.

Az 1 P-s hozzájárulás a Sajtóalap javára minden beiratkozott tanuló után beszolgáltatandó. A járulékoskennetés a 160/12—1938. sz. egyházker. határozat értelmében 1938 szeptember 1-én lép életbe.

Debrecen, 1938 június 14.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

2675—1938. szám.

KÖRLEVÉL

a segédlelkeszek elhelyezése tárgyában.

Az egyházkerületi közgyűlés 159—1938. sz. határozata alapján felhívom a nagytiszteletű esperes urakat, hogy a legtűzetesebb pontosságú kimutatásban tegyenek hozzájárulást arról, hogy mely egyházközsegek vannak elkötelezve a konventi rendelkezés szerint belterületi, illetve tanyai segédlelkeszi állás szervezésére népszerűségüknek megfelelő számmal és hogy ezen állások közül van-e még megszerzetlen és olyan megszerzett állás, amelyik még betöltve nincsen.

Ezen jelentések *folgó hó 20. napjáig* terjesztendők fel a püspöki hivatalhoz.

Debrecen, 1938 június 14.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2676/1—1938. szám.

KÖRLEVÉL

a lelkészi kölcsönhátralékok rendezése tárgyában.

Egyházkerületi közgyűlésünk 160—1938. sz. határozata alapján felhívom a nagytiszteletű Esperes urakat, utasítsák a lelkészi kölcsönrel hátralékos adós lelképásztorokat, hogy tőke- és kamathátralékokat 1938 szeptember 1-ig az egyházkerület pénztárába fizessék be, mert ellenkező esetben peresítenni fognak. Felhívom Esperes urakat, hogy a nemfizető és így peresíteni kényszerült lelkészek anyagi viszonyait állapítsák meg és jelentésüket az őszi egyházkerületi közgyűlésre megtenni szíveskedjenek.

Debrecen, 1938 június 14.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2676/4—1938. szám.

KÖRLEVÉL

a Magyarok Világggyűlése alkalmából érkező amerikai lelképásztorok fogadtatása tárgyában.

Tudomásulvétel céljából közlöm egyházkerületi közgyűlésünk 160/4—1938. sz. alatt hozott következő határozatát:

„Egyetemes Konvent Elnöksége 264—1938. sz. megkeresésében megküldi az ORLE elnökének 13—1938. sz. alatt kelt levelét, melyben kéri az egyházkerületek Elnökségeit, hogy az amerikai lelkészeknek kerületükben folytatott missziói útja költségeit egyházkerületi pénztára terhére biztosítsák, minek alapján kéri a kért támogatás megadását.

Tekintettel arra, hogy az ORLE által rendezendő Magyarok Világggyűlése a magyar reformátusok egyetemét érdeklő és érintő nagyszerű megmozdulás lesz, egyházkerületi közgyűlésünk az egységes és eredményes segítségért okából azt tartja kívánatosnak, hogy ha a missziói munkát végző amerikai lelképásztorok költségeihez is a saját költségvetése terhére az Egyetemes Konvent járul, annál is inkább, mert ezen célra egyházkerületünk költségvetése fedezettel nem rendelkezik. Egyházkerületi közgyűlésünk biztosítja az ORLE Elnökségét, hogy a Magyarok Világggyűlése alkalmával a tiszántúli egyházkerület területén missziói munkát végző amerikai lelképásztorok nagy megértéssel és meleg szeretettel fogadtatnak, amely rendkívül nagyjelentőségű és kedves alkalomra jegyzőkönyve kapcsán felhívja közgyűlésünk a kebelbeli egyházközségek presbitériumainak, iskoláinak, minden rendű és rangú szolgálóinak szíves érdeklődő figyelmét.”

Debrecen, 1938 június 14.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2676/19—1938. szám.

KÖRLEVÉL

az egyházmegyei költségvetések betérjesztése tárgyában.

Az egyházkerületi közgyűlés 160/19—1938. sz. alatt kelt határozata szerint az egyházmegyék — néhány egyházmegye kivételével — betérjesztették az 1938. évre szóló

költségeloirányzatukat, továbbá 1937. évi zárószámadásait.

Egyházkerületi közgyűlésünk a betérjesztett költségvetéseket és zárószámadásokat tudomásul vette, felhívva a költségvetésüket és számadásukat be nem terjesztett egyházmegyéket, hogy költségvetésüket a jövőben megerősítés végett az egyházkerületre felterjeszteni szíveskedjenek.

Debrecen, 1938 június 14.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2708—1938. szám.

KÖRLEVÉL

az iskolák magyar címereinek rendbentartása ügyében.

Tudomásomra jutott, hogy egyes iskolák az iskolai épületek utcai homlokzatán kifüggesztett magyar nemzeti címereiket még mindig teljesen elhanyagolt állapotban, elmosódott, összerozsdásodott állapotban tartják, ami semmi körülmények között meg nem engedhető.

Ismételten felhívom az iskolaszéki elnök urakat, gondoskodjanak arról, hogy a kifüggesztett magyar nemzeti címerek mindig kifogástalan, tiszta, jókarban tartassanak s ott, ahol hiányosságok vannak, ezek az iskolai év kezdetéig pótolva legyenek.

Felkérem a nagytiszteletű esperes urakat, hogy jelen rendeletem végrehajtását ellenőrizni méltóztassanak.

Debrecen 1938 június 14.

Makláró Károly,
püspök.

Felvételi hirdetmény.

A debreceni református Kollégium tanárképző internátusában az 1938—39. tanévre néhány ingyenes és kedvezményes hely kerül betöltésre. A tagok teljes ellátásban részesülnek, az intézet közel 6000 kötetnyi könyvtárát állandóan használhatják, a modern nyelvi szakosok külföldi tanulmányi segélyt kapnak, ezen kívül mindnyájan résztvesznek a tanárképzőben tartott előadásokon, bibliorákon. A tanárképzőbe olyan református vallású kiváló tanulók nyernek felvételt, akik az 1937—38. tanévben tettek érettségi vizsgálatot jeles eredménnyel. A sajátkezűleg írt folyamodvány a tanárképző igazgatóságához intézendő és folyó évi augusztus 15-ig kell beküldeni a református tanárképző igazgatóságához. A folyamodványhoz mellékelni kell 1. az V—VI—VII—VIII. osztályról szóló bizonyítványokat; 2. érettségi bizonyítvány hiteles másolatát; 3. születési anyakönyvi kivonatot; 4. a szülők vagyoni állapotáról szóló hatósági bizonyítványt; 5. a tanári pályára való alkalmasságot igazoló hatósági orvosi bizonyítványt; 6. az intézet vallástanárától kiállított és igazgatójától láttamozott ajánlást arról, hogy a pályázó református keresztyén meggyőződéses, vallásos ifjú, aki a református tanárképző célkitűzését majdan nevelői munkájában érvényesíteni alkalmas és belső odaadásból kész; 7. kötelező nyilatkozatot arról, hogy első nyomtatásban megjelenő tudományos munkáját (doktori disszertációját) 50 példányban ingyen a tanárképző könyvtárának rendelkezésére bocsátja; 8. végül válasz céljára megcímzett és portómentesített levelezőlapot vagy levelet. A folyamodványban jelezni kell a folyamodó atyjának (gyámjának) nevét, polgári állását, lakáscímét, a *szaktárgyakat, amelyeket a jelölt választani kíván* és azt, hogy mily fokú nyelvismeretei vannak. Kívánatos a személyes bemutatkozás.

Debrecen, 1938 június 1.

Dr. Péter Zoltán,
mb. igazgató.

Felvétel a debreceni református Kollégium internátusaiba.

A debreceni református Kollégium középiskolai internátusában az 1938—39. tanévre a következő díjak érvényesek: I. díjfokozatban 30 P, II. díjfokozatban 60 P, III. díjfokozatban 80 P és a IV. díjfokozatban 100 P egész

évre. Ebben a reggeli ára is bennfoglaltatik. A tanulók mindennapos tanulmányi ellenőrzésének (lecke kikérdezése, segítség a tanulásban) díja egész évre az I. díjfokozatban — P, a II. díjfokozatban 10 P, a III. díjfokozatban 20 P, és a IV. díjfokozatban 30 P.

Az *egyetemi internátus* díjai szintén reggelivel együtt: I. díjfokozatban 40 P, II. díjfokozatban 80 P, III. díjfokozatban 100 P és a IV. díjfokozatban 140 P egész évre.

A *táptintézet* díjai egyetemi hallgatóknak és középiskolásoknak egyformán a következők: I. díjfokozatban 60 P, II. díjfokozatban 120 P, III. díjfokozatban 180 P és a IV. díjfokozatban 220 P egész évre. Ezért ebéd- és vacsorakosztót kapnak a tagok. Amennyiben a középiskolások részéről tömegesebben felmerülne az a kívánság, hogy uzsonnát is kapjanak, a táptintézet arról is gondoskodni megfelelő külön díj ellenében, amely a mérsékelt bekerülési árat fedezné. Ilyen irányú kívánságaikat a szülők a pályázatkor nyilvánítsák.

A bentékezés egyaránt kötelező minden középiskolai és egyetemi hallgató bentlakóra a bentlakás egész ideje alatt. Egyetemi hallgatók a III. és IV. díjfokozatban havi díjat is fizethetnek arra az időre, ameddig egyetemi tanulmányaik folytán az internátusban tartózkodtak, ez az idő azonban nem lehet kevesebb az I. félévben 3, a II. félévben három és fél hónapnál. A havi díj mindkét fokozatban 24 P, nem pedig az illető fokozat évi díjának tizedrése. A bentlakási díj egész évre fizetendő minden esetben.

A táptintézet díjai egész évre szólnak, azonban a tagok a törvényesen megállapított szünetek alatt nem igényelhetnek kosztot. (Középiskolások a karácsonyi, húsvéti szünet alatt, valamint a bizonyítványosztástól a nyári szünet utáni beiratkozás utolsó napjáig. Egyetemi hallgatók június 20—szeptember 7-ig, a karácsonyi és húsvéti egyetemi szünet alatt.) A felvett tagokra az egész évi, illetve egyetemi hallgatóknál az egész félévi díjak kötelezők, mégha nem is veszik igénybe teljes idő alatt a lakást, vagy ellátást. Ez alól indokolt esetben (igazolt súlyos betegség stb.) a felmentést kérni kell a kollégiumi intézőtanácstól.

A bentlakási és táptintézet díjakat negyedévi, vagy havi előleges részletekben kell fizetni, úgy azonban, hogy az I. félévi díjak egyetemi hallgatóknál december 5 előtt, középiskolásoknál január 5-ig havi fizetés esetén is be legyenek fizetve, a II. félévben ugyanígy május 5-ig. — A díjak legegyszerűbben a 11.322. számú „*Debreceni ev. református főiskola, Debrecen*” jelzésű csekkre fizethetők, illetve az üres csekklapok így töltendők ki. A csekk hátlapján fel kell tüntetni, hogy kinek a javára történik a befizetés.

A felvételért és a kedvezményekért a folyamodványokat a középiskolai tanulók iskolájuk igazgatóságához adják be, az egyetemi hallgatók pedig a Kollégium egyetemi internátusának igazgatóságához küldjék be legkésőbb augusztus 15-ig. Mellékelni kell egyetemi hallgatóknak: 1. a leckekönyv, illetve elsőéveseknél az érettségi bizonyítvány hiteles másolatát; 2. érvényes és teljes képet nyújtó szegénységi, illetve vagyontalansági bizonyítványt, mely nem lehet egy évnél idősebb; 3. a folyamodó atyjának (gyámjának) két tanuval előttemezett kötelezvényét a díjak pontos fizetésére; 4. újonnan folyamodók (ha felsőévesek is), hatósági orvosi bizonyítványt arról, hogy nem szenvednek fertőző betegségben és 5. születési anyakönyvi kivonatot. Az *elsőévesek tüntessék fel, hogy az egyetem mélyik fakultására iratkoznak be.*

Kollégiumi díjaikkal hátralékos tanulók nem vehetők fel. A díjakat a Kollégium évközben szükség esetén felemelheti, vagy leszállíthatja.

Debrecen, 1938 június 1.

Dr. Péter Zoltán,
int. igazgató.

Felvétel az Andaházi Szilágyi Mihály-internátusba.

A tiszántúli református egyházkerület felügyelete alatt álló Andaházi Szilágyi Mihály-internátusba a jövő iskolai évre felvételért válaszbelyeges kérvénnyel folyamodni lehet folyó év augusztus 15-éig. Folyamodhatnak közép- és főiskolás református vallású tanulók az intézetben bennlakó felügyelő tanárhoz ilyen címen: Dr. Nagy Sándor kollégiumi gimnáziumi vallástanár, intézeti felügyelő, Debrecen, Poroszlai-út 10. Évi lakásdíj középiskolásoknak, akik tejreggelit is kapnak, 130 P, főiskolásoknak évi 120 P. A lakásdíj havi részletekben is fizethető, mindenesetben a

kollégiumi pénztárnál. A lakásdíj fejében élveznek a tanulók lakást, központi fűtést, villanyvilágítást, fürdőt s tanári felügyeletet. A középiskolások mellett tart az intézet két korrepetitort, akiknek díjazására a szülők havi 3 pengőt fizetnek. A tanulók vagy a kollégiumi konviktusban, illetőleg az egyetemi diákasztalnál élhetnek, vagy a felügyelőtanár családi asztalánál. A bennlakó tanulók száma korlátozott, évente 30—32.

Debrecen, 1938 június 4.

Dr. Nagy Sándor,
int. felügyelő-tanár.

Pályázati hirdetések

A **debreceni református Kollégium gimnáziumának** igazgatótanácsa elnöksége pályázatot hirdet egy nyugalmabavonulás folytán megüresedett *mennyiségtan-termeszteltan szakos rendes tanári állásra*. A megválasztandó rendes tanár javadalma a nemállami tanszemélyzet részére megállapított javadalommal minden tekintetben azonos, vagyis a fizetési osztálynak és a lakáspénznek megállapítása és folyósítása teljesen a státusba való besorozástól függ; semmi más egyéb illetményre jogosultsága nincs. A tiszántúli református egyházkerület elnökségéhez címzett és szabályszerűen felszerelt folyamodványok 1938 június hó 20-án délig a református gimnázium igazgatójának címére (Debrecen) küldendők be. Az állást 1938 szeptember 1-én kell elfoglalni.

Maklár Károly s. k.,
püspök.

Dr. Kun Sándor s. k.,
igazgató.

A **hajdúnánási református gimnázium igazgatótanácsa** pályázatot hirdet a *magyar-latin rendes tanszéknek* az 1938—39. iskolai évre helyettes tanárral leendő betöltésére. A pályázati kérvények az előírt mellékletekkel együtt június hó 18-ig adhatók be az iskola igazgatóságához.

A **szeghalmi református Péter András-gimnázium** 1938 szeptember 1-én elfoglalandó következő *tanári állásokra* hirdet pályázatot: 1. angol (második szak latin vagy német), 1 magyar-német, 1 mennyiségtan-termeszteltan és 1 rajzszakos helyettes tanári állásra. Illetmény és köteleesség szabályszerű. A rajztanár tanártestületi és igazgatótanácsai jegyző és igazgató utasítása szerint irodai munkát is végez. A gimnázium mellett működő internátusokban 1 latin és 1 modern nyelvszakos felügyelőtanári állás is kerül betöltésre. A felügyelő-tanárok javadalmazása havi 60 P és teljes ellátás. Az állásokra csak református vallású okleveles középiskolai tanárok adhatják be pályázatukat a szükséges okmányokkal felszerelve 1938 augusztus 15-ig. Személyes bemutatkozás a gimnázium igazgatójánál kötelező 1938 aug. 1 és 15 közt. A személyes bemutatkozás költségeit az iskola nem téríti meg.

A **szeghalmi református Péter András-gimnázium felügyelőnőt** keres leánytanulói mellé 1938 szeptember 1-től kezdődőleg egy iskolai évre. Az állás betöltésénél elsősorban okleveles német nyelvszakos középiskolai tanárról jönnek tekintetbe. Az alkalmazásnál előnyt jelent: testnevelő tanári oklevél, vagy táncitanítói képesítés, vagy angol nyelvtudás. Kötelezése: a délelőtti tanítás ideje alatt a leánytanulókra felügyelni, velük németül beszélgetni, női kézimunkát tanítani. Javadalmazása 1000 P egy évre. Torna és tánc tanítása esetén több. Református vallású pályázók kérvényeiket augusztus 15-ig adják be okmányokkal felszerelten. Személyes bemutatkozás aug. 1 és 15 között a gimnázium igazgatójánál kötelező. A személyes bemutatkozás költségeit az iskola nem téríti meg.

Bakonszegi református egyház presbitériuma pályázatot hirdet *kántortanítói* állásra. Helyi javadalom: 40 értékegység. Köteleesség: V—VI. vegyesosztály vezetése, esetleg az iskolaszék által kijelölt osztályok vezetése. Lelkészi akadályoztatása esetén szószéki szolgálat, kanonikus órák végzése, belmissziói munkában segédkezés. Vasárnapi iskola, ifjúsági munka vezetése. Egyházi énekkar alakítása, vezetése. Legátus ellátás. Pályázati határidő 1938 augusztus 6. Próbaéneklés augusztus 7-én, melyen megjelenés kötelező, ugyanakkor választás. Csak a próbaéneklésen megjelentek közül választunk. Pályázati kérvények törvényesen szerelve, válaszbelyeggel ellátva: Református Lelkészi Hivatalhoz, Bakonszeg, Bihar vármegye küldendők. Presbitérium.

A dévaványai (Szolnok vm.) református egyházközség presbitériuma pályázatot hirdet az elhalálozás folytán megüresedett VI. sz. és a nyugdíjazás folytán megüresedett III. sz. helyettes férfitanítói állásra. Pályázati határidő 1938. évi július hó 10. napja. Fizetés: Természetbeni lakás, vagy törvényes lakáspénz, a mindenkori kezdőtanítói illetmények 30%-a készpénzben az egyház pénztárából, a többi fizetékiegészítő államsegély. Az állás betöltésénél figyelembe vétetnek a vonatkozó miniszteri és egyházhatósági rendeletek. Az állás szeptember 1-én, csak a miniszterium előzetes hozzájárulása és az államsegély kiutalása után foglalható el. Kellően felszerelt és választbéliyes borítékkal ellátott kérvények „Református Lelkészi Hivatal, Dévaványa” címre küldendők.

A hódmezővásárhelyi református egyház pályázatot hirdet a halálozás folytán megüresedett II., XVIII. és XXVIII. számú férfitanítói állásra. A II. számú állásra történő választás csak a miniszteri engedély elnyerése után válik jogerőssé. Fizetés a törvényes helyi javadalom és államsegély; lakás természetben, vagy lakáspénz a presbitérium határozata szerint. Szabályszerűen felszerelt pályázati kérvények, melyekhez kántori oklevelet is csatolni kell, a hirdetés megjelenésétől számított három héten belül (vidékieknél választbéliyesgel) alulírottakhoz küldendők. A pályázatok a 69,030—1934. VI. sz. és a 69,500—1934. VI. sz. VKM rendeletek irányelvei szerint bíráltnak el. Hódmezővásárhely, 1938 június 15-én. Nagy Béla lelképásztor, iskolaszéki elnök.

Kállósején református egyháza pályázatot hirdet orgonista kántortanítói állásra. Kötelesség: I—VI. oszt. vezetése, ismétlősök, énekkar tanítása, belmisszió. Fizetés: készpénz. Pályázati határidő három hét.

Magyarhomorog református presbitériuma elhalálozás folytán megüresedett II. sz. tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom törvényes. Kötelessége: I—II. osztály vezetése, belmissziói munka, soros kántorság végzése. Pályázati határidő 1938 június 26. Válaszbéliyes, teljesen felszerelt kérvényeket református egyház presbitériuma címére — Magyarhomorog, u. p. Körösszakál, Bihar m. — kell küldeni. Rendes, kíségető tanerők és személyesen bemutatkozók előnyben.

Tiszarád református egyháza pályázatot hirdet a II. tanítói állásra. Javadalom: 1. 1938 január 1-ig 10%-os, azután 40%-os helyi javadalom. 2. Államsegély. 3. Amíg az egyház nem épít a helyi viszonyoknak megfelelő egy szoba, konyha lakás természetben. Kötelessége: 1. A presbitérium által rábízott osztályok vezetése. 2. Lelképásztor, kántor helyettesítése akadályoztatás esetén. 3. Mindennemű belmissziói munkában részvétel, segédkezés. Csak zeneileg képzett, kántori oklevéllel bírók, katonai szolgálatuknak eleget tett s a háromévi várakozási időt betöltött férfitanítók pályázhatnak. Kérvényeket felbéliyegzett borítékkal Református Lelkészi Hivatal, Tiszarád, u. p. Vasmegyer címre küldjék. Pályázati határidő 1938 július 1. Személyes megjelenést nem kívánunk.

Turistvándi-i református egyházközség e lap megjelenésétől számított 21 napra pályázatot hirdet nyugdíjazás folytán megüresedett kántortanítói állásra. Értékegség 49. föld és járandóságokban és államsegély. Kérvények választbéliyeggel iskolaszék címére küldendők.

Az uszakai református egyház pályázatot hirdet kántortanítói állásra segédtanítóval való betöltésére. Javadalom törvényszerű, kötelességei díjlevél szerint. Pályázati kérvények június 30-ig Református Lelkészi Hivatal, Uszka küldendők.

Gáborján református egyház iskolaszéke és presbitériuma a nyugdíjazás folytán megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: Lakás gazdasági épületekkel és konyhakerttel, 13 q 80 kg. kétszeres búza és 8 q árpa az egyház magtárából, 11 hold és 923 □-öl szántó-föld, melynek adóját az egyház fizeti, 40 q kemény tűzifa, beszállítva, stóla. Értékegség: 41 és a kiegészítő államsegély. Kötelesség: Kántori teendők végzése, énekkar vezetése, a rábízott osztályok vezetése, belmissziói munkákban segédkezés, lelkész akadályoztatásakor szószéki szolgálat végzése. Megváltandó beruházás 20 P. Pályázati határidő július 21. Orgonista-kántorpróba július 24-én d. e. 10 órától, önköltségen. — Kellően felszerelt és választbéliyeggel ellátott kérvények lelkészi hivatal címére küldendők. Presbitérium.

TARTALOM:

Maklár Károly püspök megnyitó beszéde a mátészalkai vallás s ünne élyen.

Dr. Veress István: A tanítóképzés új rendje a református egyházban.

Kelemen Gyula: Megválasztják a lelképászt rt.

Nagy László: Hogy mindnyájan egyek legyünk.

Dr. Horvák László: Énekeskönyvünk dí séreteinek eredete.

Tem lomaink: Nagy Dezső: A 150 éves tiszafőlvári templom. — Dr. Dancsházy Sándor: A modern református templom.

K illégium jubileuma: Dr. Nagy Sándor: Debrecen 400 éves jubilleuma.

Dr. Kun Sándor: Újjáalapítás.

Könyvismertetés.

Hírek az egyházmegyéből.

Gyászrovat.

Különlélek.

Hivatalos értesítés.

Pályázati hirdelmények.

Vasúti menetrend.

Hirdetések.

A MÁV vonatok érkezési és indulási ideje Debrecen állomáson.

Érvényes 1938. évi május hó 15-től.

A vonat		HOVÁ	A vonat		HONNAN
neme	indul		neme	érkezik	
szgy.	1:50	Bpest keleti	m.	1:15	Szerencs (vas.)
sz.	4:55	Nyírábrány	sz.	4:40	Bpest nyugati
„	5:20	Tiszalök	„	7:00	Tiszalök
„	5:02	Szerencs	„	7:27	Nyíregyháza
m.	5:08	Füzesabony	„	7:20	Nagykerek
sz.	6:01	Balmazújváros	„	6:47	Nyírábrány
sz.	6:32	Püspökladány	„	7:10	Tiszafüred
t.	6:29	Nagykerek	„	7:30	Bpest keleti
gy.	7:35	Bpest nyugati	t.	7:20	Nagyléta-Vértess
m.	7:50	Hajdúnánás	m.	7:44	Balmazújváros
sz.	7:58	Nagyléta-Vértess	sz.	8:35	Tiszalök
„	8:00	Szerencs	„	8:50	Püspökladány
t.	8:10	Nyírábrány	„	9:00	Szerencs
„	9:05	Hajdúszoboszló	sz.	10:13	Nagyléta-Vértess
m.	9:29	Derecske	m.	10:23	Hszoboszló
gy.	11:53	Nyíregyháza	sz.	11:26	Szerencs
s.	11:50	Bpest nyugati	m.	11:25	Hajdúnánás
m.	12:10	Füzesabony	„	11:35	Derecske
sz.	12:27	Tiszalök	v.	11:36	Nyírábrány
„	12:30	Nyírábrány	gy.	11:46	Bpest nyugati
„	13:22	Bpest nyugati	m.	12:26	Füzesabony
m.	13:25	Nagyléta-Vértess	sz.	13:52	Bpest nyugati
„	14:35	Nagykerek	t.	14:15	Nagykerek
m.	14:38	Balmazújváros	m.	14:26	Szerencs
sz.	14:27	Szerencs	Ágy-s	15:24	Bpest keleti
„	14:32	Nyírábrány	t.	15:37	Tiszalök
sz.	14:30	Tiszalök	m.	16:45	Balmazújváros
gy-s	15:26	Nyíregyháza	v.	16:54	Nyírábrány
m.	14:38	F.-abony(vas.)	m.	16:55	Nagyléta-Vértess
gy.	17:11	Bpest nyugati	gy.	17:04	Nyíregyháza
m.	18:43	Nyírábrány	sz.	18:25	Nagykerek
sz.	18:48	Szerencs			(IX/8-ig hétköznap)
„	18:48	Nagykerek	m.	18:39	Nyíregyháza
„	19:00	Tiszafüred	gy.	18:35	Bpest nyugati
t.	19:30	Nagyléta-Vértess	m.	20:08	Füzesabony
„	19:40	Tiszalök	Ágy-m.	20:43	Nyíregyháza
Ágy-s	20:45	Bpest keleti	sz.	20:42	Tiszalök
sz.	21:36	Nyíregyháza	m.	21:25	Nyírábrány
„	22:00	Bpest nyugati	s.	21:23	Bpest nyugati
			sz.	21:35	Szerencs
			m.	23:44	Füzesabony
			sz.	21:13	(vasárnap)
					Nagykerek
					(IX/8-ig vasárnap)

A szakértő biztonságával vásárolhat mindenki

KARDOS LÁSZLÓ Debrecen, Kossuth-u. 9
Alapítva: 1831. évben.

vászon-, fehérneműek- és kelengye-üzletében.

Legnagyobb vászonüzlet

Jó minőség! Szabott árak! Nagy választék!

100-féle cikket vásárolhat,
de csak **egy helyen** fizeti havi részletekben,
ha szükségletét

az **„UNIO“ Központi Hiteliroda**

cégei útján szerzi be.

Hitelrendszerünk kényelmes, olcsó és megbízható. — Vásárlásra jogosító igazolványa, ha még nincs, igényelje irodánkban:

Piac u. 44. Marx-féle ház, földszint.

Földek, házak, telkek
eladása, vétel, bérlete

ügyében forduljon bizalommal

Dienes József

O. F. B. ingatlanforgalmi irodájához

DEBRECEN, Bethlen-utca 21. szám

123 megbízható cégnél

nyújt vásárlási lehetőséget! Egy helyen jelent fizetési kötelezettséget! A havonta megújuló állandó továbbvásárolhatás jogával!

a **„Takarékosság“**
Kereskedelmi R.-T.

bevásárlási rendszere, mely a mai gazdasági helyzet legmegfelelőbb beszerzési módját biztosítja a vásárlóközönség számára

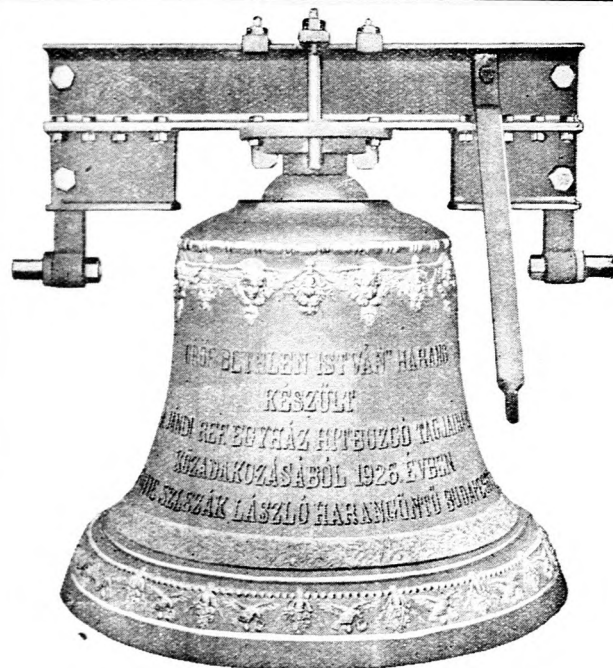
A „TAKARÉKOSSÁG“ vásárlási igazolványai és utalványai a „Takarékosság“ igazgatóságánál igényelhetők
Debrecen, Deák Ferenc-u. 6. sz.

SESZTINA LAJOS

Alapította 1819-ben Sesztina János. **vasnagykereskedése**
Telefon 20-06. és 15-48. **Debrecen.**

Kitűnő ítéletképeségű magyar „Perpetuum“-kályhák.

Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, dísznölk-kések, húsvágó-gépek

Jándi református egyházközségnek szállított 598 kilogrammos „Gróf Bethlen István-harang“

ÜGYELJEN A KERESZTNÉVRE!

MAGYARORSZÁG ARANYKOSZORÚS
HARANGÖNTŐ MESTERE

Szlezák László

harang- és ércöntőde, harangfelszerelési és haranglábgyára

Budapest, VI., Petneházy-u. 78.

(VI., Frangepán-u. mellett)

SAJÁT HÁZ!
Telefon: 291-3-53

KITÜNTETVE: Párisi világkiállításon díszoklevéllel, 8 nagy arany- és 1 ezüstéremmel, több állami díszoklevéllel

Mielőtt harangot rendelnének, forduljanak teljes bizalommal a régi és megbízható céghez!!!

SZÁMTALAN ELISMERŐ LEVÉL!

Előnyös fizetési feltételek!
Költségvetés és kiszállítás díjtalan!

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1938—1231.